

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

SCOVENECE

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filliale:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeja
Izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Lubiana.
Telefon 4001-4003.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino No 1024

»L'Empress of Canada« colato a picco

dal'un sommergibile italiano in Atlantico - Due cacciatorpediniere inglesi affondati - Un convoglio nemico attaccato - I MAS italiani nelle acque del Mar Nero

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Il maltempo ha limitato in Tunisia le operazioni terrestri ed aeree; un velivolo nemico è stato distrutto dal tiro delle artiglierie.

Sul Canale di Sicilia cacciatori germanici abbatterono in combattimento un bimotore inglese.

Nostri aereo-siluranti hanno attaccato nelle acque di Bona un convoglio scortato da navi e da aerei, con siluri, centrando un piroscafo di grosso tonnellaggio.

Nella notte sul 14 moto-siluranti tedeschi si sono scontrati al largo della costa tunisina, con un gruppo di cacciatorpediniere britannici, due dei quali venivano affondati e altri due si-

curamente colpiti senza alcuna perdita da parte germanica.

In Atlantico un nostro sommergibile al comando del tenente di vascello Gianfranco Gazzana da Milano, colava a picco il transatlantico inglese »Empress of Canada« di 23500 tonnellate, carico di truppa.

Mas italiani in agguato sulle coste nord-orientali del Mar Nero attaccavano un gruppo di moto-siluranti e motovedette russe danneggiando due rientrando incolumi alle base.

Aerei nemici hanno sorvolato il territorio della provincia di Frosinone e la località di Pozzallo (Ragusa) provocando lievi danni; un morto fra la popolazione di Pozzallo.

Vojno poročilo št. 1024

»Empress of Canada« potopljen

od neke italijanske podmornice v Atlantskem morju - Dva angleška rušilca potopljena - Italijanski MAS-i v črnih morskih vodah

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Tunisu je slabo vreme oviralo kopenske in letalske boje; topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo.

Nad Siciliskim prelivom so italijanski lovci zbili en angleški dvomotornik.

Naša torpedna letala so v vodah pri Boni napadla konvoj, spremljan od ladij in letal ter s torpedi zadela nek velik parnik.

V noči na 13. marec so se ob tuniški obali spopadli nemški motorni čolni s skupino angleških rušilcev, od katerih sta bila dva potopljena, dva pa zadeta, ne da bi bilo na nemški strani kaj izgub.

V Atlantskem morju je naša podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Gianfranca

Gazzana iz Milana potopila 23.500 tonski angleški preokceanski parnik »Empress of Canada«, nato-
vorjen s četami.

Italijanski hitri čolni so v preži na severno-vzhodnih obalah Črnega morja napadli šte-
vilno skupino ruskih motornih torpedov in motor-
nih čolnov in dva poškodovali ter se nepoškodova-
ni vrnili v oporišče.

Sovražna letala so priletela nad ozemlje po-
krajine Frosinone in napadla kraj Pozzallo
(Ragusa) ter naredila lažjo škodo. Med prebival-
stvom je en mrtev.

Rim, 15. marca. AS. Dozdej ugotovljene izgube
pri zadnjem bombardiranju Cagliarija so narasle
na 652 mrtvih in nekaj stotin ranjenih. Med mrtvi-
mi je veliko državnih uradnikov.

Četrta obletnica slovaške neodvisnosti

Hitler odlikoval slovaškega predsednika dr. Tiso

Bratislava, 15. marca. AS. Slovaški narod je
z resnimi proslavami obhajal četrto obletnico svo-
je državne neodvisnosti. »Slovake«, glasilo vladne
stranke, je objavil uvodnik predsednika republi-
ke Tiso, ki je dejal, da je slovaški narod samemu
sebi in svetu dokazal svojo zrelost za državno ne-
odvisnost ter resno in poln zaupanja zre v razvoju
sedanje vojne, katere se udeležuje s svojimi po-
gumnimi sinovi za dosego končne zmage ob boku
osnih sil. Listi objavljajo slike predsednika, ki je
za četrto obletnico državne neodvisnosti izdal ob-
širno amnestijo, obsegaajočo tudi politične zločine.
V narodnem gledališču je vojni minister general

Čatloš orisal navzočim političnim in diplomatskim
osebnostim politično in vojaško zgodovino mlade
države, njeno zvestobo prijateljskim pogodbam, ka-
tere jo vežejo na prijateljski sili Italijo in Nemčijo.
Predsednik Tiso je po radiu govoril vojski. Višek
manifestacij je bila velika parada čet in mimohod
pred vrhovnim poveljstvom, predsednikom Tiso,
dvema članoma vlade, diplomatskim zborom in
drugimi osebnostmi.

Berlin, 15. marca. AS. Hitler je odlikoval slo-
vaškega predsednika dr. Tiso z velikim zlatim
križem reda nemškega orla.

Finska odklanja vsiljen mir

Helsinki, 15. marca. AS. Ves finski tisk ima
uvodnike za tretjo obletnico sklenitve neenakega
miru z Moskvo. Listi pišejo, da je finko ljudstvo
preizkusilo mir z Moskvo in ne bo brez borbe ži-
velo nemogočega življenja. Zavedajoč se pravice
do življenja, do svobodnega obstoja in do svo-
bodne države, finko ljudstvo ne mara ponoviti
13. marca 1940. To je naš odgovor na nekatere ne-
varne nasvete; ali se boriti za varen obstoj ali pa
se podvreči novemu miru z Moskvo. Te alternative
ni. Neki list piše, da bi mir z Moskvo pomenil

prekinitev obrambne vojne. Tisti, ki so nam preje
želeli zmago in ki se danes veselo boljševiskih
uspehov, tega dejstva ne bodo sprejemili in ne
bodo odločali v naši vojni. List »Ajassunta« ugo-
tavlja, da so Sovjeti pred vsem svetom pokazali,
da z njimi ni mogoče skleniti nikake pogodbe in
nadajanje: »Zato se bomo borili, dokler ne bo
miren obstoj finskega ljudstva zavarovan pred
boljševisko nevarnostjo. S pomočjo Nemčije in
drugih narodov, borečih se proti boljševizmu ta
svoj cilj lahko dosežemo.«

Nameni Edenovega obiska v Washingtonu

Buenos Aires, 15. marca. AS. Kakor pravijo do-
bro poučeni politični krogi v Washingtonu, odkri-
va nenadni obisk britanskega zunanjega ministra
Edena v Združenih državah prav jasno, kako nuj-
no se zdi Angležem potrebno, da si zagotovijo in
ohranijo popolno sodelovanje Amerikancev, čeprav
za ceno novih žrtev, da bi si zagotovili njihovo
prijateljsko stališče za rešitev številnih vprašanj
v bodočnosti, posebno pa trenutno perečih vpra-
šanj. Radi bi izdelali skupen delovni načrt in tako
odstranili hude skrbi, ki izvirajo iz čudnega sta-
lišča Sovjetske Rusije. Vsi so si edini v tem, da
se Eden ne bavi z vojaškimi stvarmi in da bo
imel v času svojega obiska, ki pa bo trajal pre-
cej dolgo, izključno le politične in diplomatske
razgovore z Rooseveltom, Summerjem Wellesom,
sovjetskim veleposlanikom Litvinovim in gospo
Čangkajskovo. Do Edenovega obiska je prišlo,
vsaj tako pravijo uradno, na povabilo ameriške
vlade, toda zdi se, da si britanski zunanji mini-
ster ni dal vabila ponoviti, pač pa je odrdel v
Ameriko v imenu neke vrste prijateljstva, ki ga
veže do Rusije, da bi poskušal doseči zblizanje
med Združenimi državami in Sovjetsko Rusijo,
med katerima obstojajo resni spori tako glede
poljskega vprašanja kakor tudi jugoslovanskega
itd. Druga naloga, katero je Eden ob tej prilož-
nosti prevzel, je ta, da bi skušal spraviti v sklad
načrte starega britanskega imperializma z načrti
novega prodirajočega ameriškega imperializma, ki
je v Londonu povzročil toliko skrbi. Napovedano
potovanje v Kanado se zdi kot nekakšen poskus,
da bi se v britanski skupnosti obdržal dominijon,

ki se polagoma, toda nezadržno, vpenjuje v vpliv-
nostno območje Združenih držav. Skratka, med
iskanjem vzrokov, sicer manj očitnega, toda ena-
ko globokega nesporazuma med Anglijo in Ame-
riko, med vprašanji povojnega civilnega letalskega
prometa na Antilih, v Tihem morju, med vpra-
šanjem Vzhodne Indije, državice, začasnih vlad vo-
jujočih se zaveznikov ali ne, bo moral Eden po-
iskati tako rešitev za splošen sporazum. Razen
tega mu je bilo naloženo, naj odpravi motnje v
obtočju in številne žire, ki uspevajo še naprej, če-
prav jih znana anglosaška hinavščina prikriva, pa
dokazujejo vso gnolobo in izumetničenost zavezni-
škega tovarištva.

Berlin, 15. marca. V zvezi z Edenovim poto-
vanjem v Ameriko tukajšnji krogi s precejšnjim
zanikanjem zasledujejo poročila nevtralnih opazo-
valcev v Washingtonu, ki pravijo, da je angleški
zunanji minister Eden nesel v Ameriko osebo
Churchillovo poslanico, ki vsebuje med drugim
predlog za spremembo načrtov, sprejetih na se-
stanku med Rooseveltom in Churchillom v Casa-
blanci. Spremembe so nujne zaradi nekaterih važ-
nih nepredvidenih vojaških in političnih dogodkov
v zadnjih tednih. Med temi nepredvidenimi do-
godki so nedvomno sovjetski porazi pri Harkovu,
ki bodo prisilili zaveznike, da bodo morali nekaj
storiti pred določenim rokom.

Po poročilih iz istega vira naj bi Churchill
tudi prosil Roosevelt za večjo vojaško pomoč Ru-
siji in zlasti več letal, katere bi poslali po poti
Aljaska-Sibirija. Zelo značilno je tudi Reuterjevo
poročilo, objavljeno s posebnim poudarkom v ce-

Osne podmornice udarjajo dalje

Potopile so znova 14 ladij z 92.000 tonami - Harkov ves v nemških rokah
Sovražni protinapadi zahodno od Bjelgoroda zlomljeni - Sovjeti odbiti
tudi pri Staraji Rusi

Hitlerjev glavni stan, 15. marca. AS. Nemško
vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole poseb-
no uradno vojno poročilo:

Protinapad, v katerem so oddelki nemške vojs-
ke na jugu po večtedenskih bojih poglnele na-
sprotnika čez Donec nazaj, je včeraj rodil popoln
uspeh.

Po vročih bojih, ki so trajali cele dneve, so
nemški napadalni oddelki ob izdatni letalski pod-
pori po obširnem nastopu s severa in vzhoda znova
osvojili mesto Harkov.

Nasprotniške izgube v moštvu in orožju se še
niso dale prešteti.

Hitlerjev glavni stan, 15. marca. Nemško
vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje izredno
poročilo:

Naše podmornice udarjajo dalje. Ob vzhodni
obali Južne Amerike so napadle močno za-
varovan konvoj ter potopile iz njega 7 parnikov
s skupno 49.000 tonami, nadaljni parnik pa je bil
torpediran, vendar njegove potopitve zaradi hude
obrambe ni bilo mogoče opazovati.

Razen tega je bilo 7 nadaljnjih ladij s 43.000
tonami potopljenih na ostalih operacijskih področ-
jih Atlantika.

Tako je končalo spet 14 ladij s skupno 92.000
tonami svoje vožnje za Anglijo na dnu morja.

Hitlerjev glavni stan, 15. marca. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

Kakor je bilo javljeno že v posebnem poro-
čilu, je bil včeraj protinapad, s katerim so skupine
južnih vojsk po tedenskih borbah vrgle sovražnika
onkraj Donca, kronan s posebnim uspehom.
Po sreditih borbah, ki so trajale ves včerajšnji dan,
so oddelki SS, učinkovito podpirani od letalstva,
z uspešnim uspehim manevrom s severa in vzhoda

zopet zavzeli mesto Harkov. Izgube sovraži-
nika, ljudi in materiala še ni bilo mogoče preceniti.
Jugovzhodno in severno od mesta
tja do prostora okrog Bjelgoroda so naše
napadajoče divizije vrgle sovražnika dalje proti
vzhodu.

Zapadno od Bjelgoroda so skušali Sov-
jeti napredujoči nemški napad ustaviti z novo
pripeljanimi silami. Sovražni protinapad se je zru-
šil ob visokih krvavih izgubah. Pri tem je uni-
čila pehotna divizija »Velika Nemčija« v sodelova-
nju z letalstvom 44 oklepnih voz izmed 60, ki so
bila v napadu.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so se
izjalovili številni med seboj nepovezani sovražni
napadi.

Na bojnem področju pri Staraji Rusiji je
sovražnik po močni topniški pripravi in z uporabo
oklepnega orožja ter s sodelovanjem bojnih le-
talcev ponovno prešel v napad. Sovjetski oddelki
so bili v ogorčenih borbah vrženi nazaj.

Letalstvo je uničilo na vzhodnem bojišču pri
dveh lastnih izgubah 64 sovjetskih letal.

Nemške pomorske sile so potopile ob kav-
kaški obali pred Tuapsejem 7000 tonsko so-
vjetsko petrolejsko ladjo.

Pri sovražnih napadih proti obali zapadnega
zasedenega ozemlja so bili sestreljeni v letalskih
bojih 4 Spitfireji pri posameznih nočnih poletih,
nad Porurjem pa 4 nadaljna letala.

Nemško letalstvo je s hitrimi bojnimi letali
podnelo napad na vojaške cilje na angleški
vzhodni obali, v noči na 15. marec pa so
oddelki hitrih bojnih letal izvedli močan napad na
ladjedelnice v Sunderlandu. Eno lastno letalo
se ni vrnilo.

Sovjetski poraz ob Doncu

Drugo razdobje zimske bitke, v kateri so Nemci sredi obrambnih bojev
prevzeli pobudo

Berlin, 15. marca. Velika bitka v Harkovu
je končana. Močne zadnje straže so se z obup-
nim pogumom borile za vsako ped zemlje, sle-
deč Stalinovemu povelju, da v mestu ne sme
ostati kamen na kamnu. Jasno je, da je sovjetsko
vrhovno poveljstvo s to neumno obrambo za
ceno potokov krvi skušalo pridobiti čas, da bi
lahko zbralo nove rezerve na določeni ob-
rambni črti vzhodno od ukrajinske prestolnice.
Mogoče si tudi domislja, da mu bo uspelo po-
novno zavojevati Harkov. Toda zadnje čase so
vse sovjetske nade in utvare splahnele. Nemci
so prodrli v zgornji Donec v smeri proti Bjel-
gorodu. Z utvarami sovjetskega poveljstva pa
so se razblinila v nič tudi dokazila angleške
propagande, ki so do danes skušala opraviče-
vati sovjetske poraze ob srednjem Doncu. »Ti-
mes«-ov dopisnik je namreč takole poročal:
Očividno je, da so Nemci mogli doseči znaten
uspeh, ker so osredotočili čvete svoje vojske na
zalo kratkem odseku. Nad 300.000 vojakov in
900 tankov, kakor tudi mnoga krdela bombni-
kov in lovecev. Tako jim je uspelo pregnati
Sovjete proti vzhodu. Toda uspeh je veljal Hit-
lerja velike izgube. Treba se je vprašati, če
nemški vojaški stroj ne bo zaradi tega doživel
težkih posledic prav v trenutku, ko se bodo
začeli pomladanski in poletni boji.

Berlinski krogi pripominjajo, da zdaj ne
gre za velike ofenzive, marveč imajo boji le
krajevni značaj, skušajoč polagoma onesposo-
biti uspehe, katere so rdeči za ceno velikanskih
žrtev dosegli v svoji zimski ofenzivi. Iz tega
položaja pa vsekakor izhaja naslednje:

1. Nemci so znali ohraniti pobudo v obramb-
nih nastopih. Če bi to ne bilo res, bi ne mogli
zmagovito preiti v protinapad.

2. pokazalo se je, da so se v zadnji zimski

ofenzivi slabše odrezali Rusi, ki so se začeli
zavedati zmote, da so butali v zid, ne da bi
šteli strahotne vrzeli, nastajajoče v svojih vr-
stah. Ko so morali imeti dovolj sil za uresniče-
nje določenih strateških ciljev, so se znašli pred
sovražnikom, ki jih ni le ustavil, marveč jih je
tudi prepodil iz zavojevanih postojank.

3. če se je Nemcem med taljenjem snega
posrečilo doseči to, kar so dosegli, se iz tega
lahko smatra, kaj nameravajo stvoriti prihodnjo
pomlad.

Anglosaška propaganda je seveda na vse
načine začela opravičevati sovjetski umik.
»Chicago Tribune« piše, da je bilo to, kar se
zdaj dogaja v Sovjetski Rusiji, vse predvideno
v zavezniških načrtih. Ko so Nemci sprejeli
borbo, jim sovjetske vojske zadajajo velike iz-
gube. Najvažnejše pa je, da večjejo na vzhodu
glavnino Hitlerjeve vojske. Malo bolj cinično
so izjave lista »Washington Post«, ki namigu-
jejo na prošla Edenova priganjanja daje raz-
umeti, da je prav, ako se Nemci in Rusi med-
sebojno pobijajo, ter tako ustvarjajo pogoje
za trajno evropsko ravnotežje. Razumeti daje,
da naj bi bili Anglosasi tisti tretji, ki naj bi
imel dobiček od dveh, ki se prepirata. List se-
veda tudi širi londonske novice, češ da so tako
nemške kakor ruske izgube zelo velike in ka-
kor da bi si mel roke, prihaja do zaključka,
da je položaj zelo zadovoljiv. Ni odveč sode-
ba, da je treba te pripombe pripisati kakemu
prijatelju ameriškega poslanika v Kujbiševu,
admirala Standleja, ki bo verjetno ostal na
svojem mestu, dokler ne bo prišel v milost pri
Stalinu, ki bo moral zopet zahtevati drugo bo-
jišče ali vsaj nadomestilo za drugo bojišče za
kritje velikih vrzeli, ki jih je vsekakor nemški
vojni stroj v boljševiske vrste.

Angleško-ameriška nasprotstva glede Sovjetov

Madrid, 15. marca. AS. Tukajšnji časopisi pi-
šejo o članku, ki ga je objavil »Times« in ki v
njem daje Rusiji pravico, svobodno razpolagati po
sedanji vojni z ozemlji v Vzhodni Evropi, ter po-
udarja londonski predlog, da se skliče angleško-
rusko-ameriška konferenca, na kateri naj bi Angli-
ja skušala pripraviti Združene države, katerih jav-
nost nasprotuje razširjenju boljševizma, do tega, da
bi dovolila in priznala razkosanje Evrope v sovjet-
ska in angleška vplivna področja. V tukajšnjih kro-
gih pripominjajo, da omenjeni članek »Timesa« ne
samo dokazuje nesoglasja med Londonom in Wa-
shingtonom glede ruskih zahtev, ki so se pokazale
v zvezi s Poljsko, in ki so vedno večja, temveč
tudi kaže, kako se Angleži prizadevajo, da bi dolo-
čila za zdaj v sporazumu z Združenimi državami
angleška in ruska vplivna področja v Evropi, in si-
cer z namenom, da bi Moskvo zvezali z neke vrste
pogodbo, po kateri Rusija ne bi mogla požreti vse
Evrope in bi pustila Anglijo »v suhih ustih«. Dej-

stvo je, — pripominjajo — da takšna domislja ni
preveč duhovita, zakaj boljševizem bi v primeru
zmage sam določil, kako bodo potekale njegove
meje in se ne bi oziral na angleško in ameriško
privoljenje ali ugovore. »Timesov« članek zgovor-
no dokazuje, da bi zmaga demokracije in najbolj-
šem primeru pomenila suženstvo evropskih nara-
dov pod Rusijo in Anglijo in da so bile trditve de-
mokratičnih držav, ki so sprožile vojno, da bi se
borile za svobodo in samoodlobo narodov, samo
nova laž, zakaj evropski narodi vedo, česa se mo-
rajo držati.

Angleška letala nad Švedsko

Stockholm, 15. marca. AS. V noči od sobote
na nedeljo je kakih 20 angleških letal letelo preko
južne švedske obale. Švedska protiletalska obram-
ba je močno streljala na letala. Švedska vlada bo
verjetno protestirala v Londonu.

Angleška podmornica potopljena

Lizbona, 12. marca. AS: Angleška admirali-
teta uradno poroča, da je bila potopljena angle-
ška podmornica »P 31«.

Ameriško vojno posojilo

Buenos Aires, 15. marca. AS. Iz Washingtona
se je izvedelo, da je vlada razpisala vojno poso-
jilo v znesku 13 milijard dolarjev.

Morgan umrl

Buenos Aires, 15. marca. AS. V Boch Grande
(Florida) je umrl 13. marca ameriški bankir Mor-
gan.

Ducejeva Befana za otroke železničarjev v Zalogu

Dne 8. t. m. zjutraj, je razdelil železničarski Dopolavoro ljubljanske pokrajine v Zalogu okoli 1000 zavojev, darov Ducejeve Befane.

Lepa mladinska manifestacija se je vršila v dvorani tamkajšnje posadke, ki jo je dal na razpolago poveljnik, ki je slavnosti skupno s poveljnikom železničarske postajne milice predsedoval.

Pri manifestaciji je bil prisoten predsednik Dopolavora železničarjev, ki je s pomočjo imenovanih in tovariša Bertija razdelil darila.

Slovesnost se je zaključila s pozdravom Duceju, ki ga je odredil poveljnik posadke, vsi prisotni otroci so dvignili roke v rimski pozdrav.

Ing. Guerra si je nato ogledal prostore, ki bi bili primerni za krajevni odsek železničarskega Dopolavora, ki bo začel v kratkem času delovati v Zalogu.

V dneh 6. in 7. t. m. je priredila glasbena šola, odsek »Concordia-Sloga« železničarskega Dopolavora, 2. in 3. produkcijo za svoje gojence z obširnimi in pestrim sporedom. Spored je vseboval dela Mozarta, Diabellija, Gordanja,

Paganinija, Vivaldija, Handela, Schuberta, Duškina, Svetela.

Obema produkcijama je prisostvovala množica izbranega občinstva, družinskih članov, gojencev in ljubiteljev glasbe, ki so sledili izvajanju glasbenih točk z živahnim zanimanjem in nagradili mlade gojence s ploskanjem.

Posebno so se odlikovali: Bešter Helena, solistka 1. razr. šole g. Lovšca, Mauser Dušan, klarinet, 2. razr. šole g. Gregorica, Sovre Savo, gosli, 1. razr. Sušteršičeve šole, Makoter Marjan, solo petje, šola g. Lovšetove, Pekle Vladimir, flavta, 3. razr. Campove šole, Gregorin Miro, solo petje, šola g. Lovšetove, Tanzig Branka, klavir, 3. razr. šole g. Strukelj, Patik Maruška, solo petje, 3. razr. šole g. Lovšetove, Mlakar Mira, violina, šola g. Sušteršiča, Perle Fedor, klavir, 2. razr. šole g. Hladnik, Čare Anton, kitara, 2. razr. Prekove šole, Rodič Zdenka, klavir, 2. razr. šole gđc. Nolljeve, Smrekar Danica, violina 3. razr. Sušteršičeve šole, Intihar Silva, solo petje, 2. razr. g. Lovšetove, Zelenko Vlado, klavir 3. razr. šole g. Hladnik, Pritekelj Milan, klarinet, 5. razr. Gregorčeve šole.

Razmerje med Nemčijo in Francijo

Ze nekaj časa je izoblikovanje nemško-francoskega razmerja predmet vedno večjega zanimanja mednarodne javnosti. Naslednje poročilo posebnega dopisnika iz Vichyja (poročila »Pester Lloyd«), pa kaže podoben tega vprašanja v drugačni luči, kot smo bili do doslej vajeni videti jo.

Težko bi bilo navesti natančno število tistih Francozov obeh spolov, ki so v teh treh letih po razsulu Francije bivali le mimogrede ali stalno v Nemčiji. Od začetka so govorili v Vichyju o kakih 1,8 milijona vojnih ujetnikov. Od teh so jih nekaj kmalu poslali domov, saj je bilo Nemčiji sami mnogo do tega, da bi evropska celina v skupni borbi dosegla čim višji delavni potencial. Tako so se od teh vojnih ujetnikov vrnili skoraj vsi železničarji in poštni uslužbenci. Malo kasneje so poslali spet številne ujetnike domov v Francijo, kar je bil spet jasn dokaz, da se Nemci želijo s francoskim prebivalstvom sporazumeti. Domov so bili odpelani predvsem tisti letniki, ki so se bili udeležili že prve svetovne vojne in ki so imeli vsaj nekaj razumevanja za sporazumno politiko Pétain.

Najdba Grozdetovega trupla

16. februarja so našli približno deset minut proč od gradu Rakovnik, ležeče za ozko skalo, truplo mladca KA Grozdet Lojzeta, ki so ga partizani na novega leta dan prišli, ko je hotel iti v Tržišče pri Mokronogu k svojim za nekaj dni na počitnice.

Desno uho je popolnoma odrezano, prav tako tudi desnega očesa ni videti, pač pa zeva od očesa do ušesa globoka rana. Tudi levega ušesa manjka polovico. Roke so eicer cele, a videti je, kakor da so bile zvezane. Pač pa je vseh deset prstov na nogah prirezanih. Truplo je ležalo na goli zemlji in ni bilo niti zakopano.

Truplo nesrečne žrtve partizanskega divjanja in komunistične besnosti so pokopali v št. Rupertu.

S to najdbo je bilo potrjeno, kar smo že prej pisali o nečloveškem mučenju nedolžnega fanta in kar je hotelo zakonito partizansko glasilo z lažmi ovreči.

Zaplemba imovine upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal odlok, po katerem se zaplenja vsa premična in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Gorenca Ivana živ. Ivana in Neže Tomasin, roj. v Raki pri Krškem dne 3. aprila 1907, biv. v Ljubljani, Poljanska cesta št. 69, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Nadalje je izšel istočasno odlok, po katerem se zaplenja vsa premična in nepremična imovina brez izjeme, lastnina upornika Semrla Ivana živ. Franca in pok. Godin Franciške, roj. 20. januarja 1901 v Planini, biv. v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 16, v prid Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljublj. pokrajini.

Pozivajo se po čl. 7. in v izogib kazenskih odredb po členu 8. naredbe z dne 6. novembra 1942-XXI. št. 201 vsi morebitni imetniki premičnin po katerem koli naslovu in dolžniki, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe temu Zavodu, Napoleonov trg 7-II, stvari, ki jih imajo, in dolgove, katere mu dolgujejo, s prepovedjo vrniti njemu ali drugemu stvari ali dolgovan znesek tudi le deloma plačati.

na, razen aktivnih častnikov. Dalje so prihajali ves čas domov ranjenci in bolniki, in spomladi 1942 je načel ministriki predsednik Laval veliko propagando v korist »madomestovanja« treh strokovnih delovnih moči za enega vojnega ujetnika iz krogov poljedelskega poklica. Ta stvar, ki je potekala spočetka počasi, se je proti koncu leta pospešila, tako da bo število 150.000 strokovnih delovnih moči, kakor je bilo spočetka zasnovano, brez kome še prekoračeno. To se bo razvijalo še dalje, tako da je upati, da se bodo še drugi vojni ujetniki na podlagi te tvorne francosko-nemške pobude vrnili domov. — K tej organizirani uvedbi za vojne ujetnike se je pridružilo še število delavcev, ki so odšli v Nemčijo. Zaradi dobrih mezd, dobre prehrane in stanovanjske preskrbe, česar francoski delavci večkrat doma nimajo v taki meri, in da bi z zaslužkom podpirali domače, se je priglasilo mnogo francoskih delavcev. Tu so vsakršni poklici zaslopani, od služkinje do brezposelnega izobraženca, ki je ponudil svoje jezikovno znanje, da bi se udeleževal kot tolmač med francoskimi delavci v Nemčiji.

To je za splošno vojno evropske celine velikega pomena, saj je Francoz izvrsten delavec, ki se odlikuje zlasti z veliko inteligenco in iznajdljivostjo, daš manj z vztrajnostjo. Še bolj pa je važno to mešanje narodov za bodočnost Evrope, saj ni bilo doslej še v nobeni dobi take prilike, da bi se bili utegnili ljudje tako od blizu spoznati. Kje je bilo prej kdaj mogoče, da bi več ko 2 milijona Francozov bivalo v Nemčiji, se ondi naučilo jezika in se spoznalo z ljudmi! In kdaj je utegnil prej kak Francoz, ki se je bržkone le spotoma ustavil kje v Nemčiji, spoznati življenje in nehanje nemškega kmeta in delavca, kot je to mogoče sedaj? Ta stvar ima pa še drugačen pomen. Z nemške strani ni bilo zoper Francoze nobenih predhodkov, kar je najbolj vidno po tem, da zna mno-

Delovne tekme

Glavna komisija »Delovnih tekem« javlja, da je vpis podaljšan do 31. marca in da se prijave sprejemajo v Delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, soba 5-I. nadstropje v uradnih urah.

Različne nagrade, ki so določene za Delovne tekme znašajo preko 50.000 lir in se bodo delile pri delovnih tekmah, ki bodo meseca aprila.

go nemških častnikov in vojakov francoski jezik. Francija je bila v očeh Nemcev večidel tista dežela, kjer se dá prekrasno živeti, kjer so povsod sami lepi buljvari, pa mične ženske, pa bujna morskobala — pa nič delavnik. Zdaj pa se lahko na milijone Nemcev na lastne oči prepriča, da zna tudi Francoz delati in da je zmožen vsakršnih tvornih sil — pa ne samo v modni industriji.

Vsi pogledi so zdaj tako izključno uprti v velike boje na vzhodu, da človek nehoti spregleda učinkov sedanjih dogodkov za poznejše razvoje. Sredi skrbi za vsakdanjosti pa ne bi smeli prezreti te svetle točke v podobi bodoče Evrope. Harold Lamb je v svoji knjigi v Džingiskanu napisal, da so njegovi vojni pohodi povzročili neskončno opustošenje ljudi in kulturnih dobrin; umetnost Perzije, ki je nekoč tako cvetela, je bila tedaj povsem uničena, — vendar si je človeštvo za to neizmerno ceno kupilo tudi majhno korist. Hermetično zaprte meje med narodi in kulturami so se zaradi vojske velikega kana podrele, in pozneje se ni, navzile zemljepisnim in političnim zaprekam, nikoli prenehala promet s karavankami, kupčevanje med temi državami, med Mongolijo in Perzijo in med Perzijo in Indijo.

Tu se nam nehoti vrine primera: tudi Evropa plačuje zdaj neskončno bridki dež človeških življenj in kulturnih dobrin — a tudi tu je posledica vojne ta, da so se podrele meje med posedinimi narodi, da spoznavamo drug drugega iz bližine. Če je moral list »Moniteur«, ki je nekakšno Lavalovo glasilo, te dni zapisati, da zdaj ni poglavito, ali imajo Francozi Nemce radi ali ne, ampak je važno to, da morajo prav koj planiti v borbo Evrope, ker eicer bodo morali občutiti tudi Francozi tiste posledice, ki bi zadele Nemce, če bi podlegli, kar je resnica. Od desetih Francozov je najmanj sedem takih, ki so odločni nasprotniki boljše vize, in najmanj eden, če ne dva sta pristaša svetovnega nazora, ki ni moskovski. Mogoče bodo današnje, tako moreče zadeve položile temelj nekemu drugemu mednarodnemu značaju; nemara se bo kdaj v zgodovinskem pogledu v preteklost izkazalo, da nesreča večletnega ujetništva cele armade, dalje namestovanje delovnih moči in udejstvovanje protivojnih delavcev le ni bila nesreča, ampak da so bili to dragoceni doneski v današnji skupni borbi in tudi zidaki za gradnjo nove Evrope.

Foresta, d. d. iz Genove je dobila od Visokega komisariata dovoljenje, da sme osnovati podružnico v Kočevju.

Občni zbori: Kmetijska posojilnica Ljubljanske okolice 29. marca ob 9.30 v poslovnih prostorih. Motvoz in platno, d. d. v Grosuplju 30. marca ob 11. v Ljubljanski kreditni banki.

Italijanske železarske industrije. Finsider, finančna družba za železarsko industrijo je prenesla svoj sedež iz Genove v Firence. Kovinska družba Franco Tosi v Milanu predlaga zvišanje glavnice od 91 na 133 milijonov lir.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Predsednik me sprejme z največjo dobrohotnostjo ter s pravim navdušenjem. Kake pol ure sva kramljala o filateliji ter občudovala sliko njegovega sinčka. Potem me je pa brez vsakega vprašanja od moje strani zadržal več ko eno uro pri vprašanju, ki sem mu ga etvil prejšnji dan, mi dal najrozičnejše informacije, izpršal o tem svoje uradnike ter šel celo tako daleč, da je telefoniral enemu svojih družabnikov.

Se drug zgled: Neki Knaphe že leto dni poskuša prodati svoj premožni veliki mestni magazinski družbi, toda brez vsakega uspeha. Lahko si mislite, kako je divji. Svetujem mu, naj spremeni taktiko, in zdaj poslušajte, kako se je stvar končala. Povzročil sem debato o večji ali manjši vrednosti splošnih skladišč. Gospod Knaphe je po mojem nasvetu goreče branil zadevo splošnih skladišč. Šel je nato k enemu skladiščnih ravnateljev in mu rekel: »Nisem prišel prodajati svoj premožni, temveč vas prosim za neko uslugo.« Nato mu razložil zadevo glede debate in dodal: »Samo vi mi lahko pomagate ter mi daste informacije, ki so mi potrebne za moje trditve. Hvaležen vam bom za vsako sporočilo.«

»Ta mož, ki je v začetku pristal le na petminutni razgovor, me je zadržal točno eno uro in sedemdeset minut ter mi obljubil dobavo knjig, ki so obravnavale vprašanje splošnih skladišč. Njegove oči so kar žarele, ko je govoril, govoril pa je o stvareh, ki so marsikje popolnoma spreminile moje doseganje naziranja. Ob slovesu me je pospremil do vrat, me prosil, naj ga pridem še obiskat, ter zaključil: »To pomlad se bomo domenili glede dobave premožja.« Zdelo se mi je, kar čudežno. Ponujal se je, da odkupi premožje, ne da bi ga sploh za to poprosil. Zanimal sem se zanj in za njegovega vprašanja ter na ta način dosegel v dveh urah mnogo več, kakor pa bi mogel doseči v desetih letih, če bi ga silil, naj se zanima za moj premožje. Seveda to ni nova ideja, dragi gospod Knaphe, kajti nekaj sto let pred Kristusom je že neki rimski pesnik tole napisal: Za druge se zanimamo samo tedaj, kadar se drugi zanimajo za nas! Če torej hočete postati priljubljen, je prvo pravilo, ki se morate po njem ravnati, tole: imejte resnično in globoko zanimanje za druge!

Preprosto način, kako narediš dober vtis Neka gospa, ki je podedovala precejšnjo vsoto denarja, je potrošila za majhno premoženje v kuhinji in dragih kamnov, da bi naredila dober vtis na nekem kosilu. Svoj obraz pa je popolnoma zanemarila. Na njem je bilo opaziti vso njeno sebičnost in dolgočasnost. Vaj pa vemo, da je izraz na obrazu žene mnogo vpljnejši od njene obleke. (Načelo, ki velja tudi takrat, kadar se žena poteguje, da bi dobila denar za nov plašč!) Karl Schwab je rekel, da je njegov nasmeš veljal milijon dolarjev. Gotovo je imel prav. Svoj izredni uspeh je namreč v velikem delu dolgoval svoji ljubeznivosti, svoji privlačnosti, sploh svoji osebnosti, ki je bil njen nasmeš eden najmočnejših činilcev.

Preživel sem nek popoldan v družbi z Mauriceom Chevalierom in sem bil globoko razočaran. Bil je turoben in molčeč, čisto drugačen kakor sem si ga pa predstavljal. Kar nenadoma se je pa nasmešnil. Zdelo se je, da se je sonce prikazalo iz oblakov. Če ne bi imel tega svojega nasmeha, bi Maurice Chevalier skoraj gotovo bil še danes v Parizu navaden tapetnik kakor njegov oče in njegovi bratje.

Nasmeš pove več kakor tisoč besed: »Ugajate mi, zelo sem vesel, ko vas vidim!« To je tudi razlog, zakaj psi človeku tako ugajajo! Ko vidijo gospodarja, kar nore od veselja, in težko jih je ne ljubiti. Ne govorim o onem lažnem nasmehu, ki nikogar ne prevara. Govorim o navadnem neprisljnim, prisljnim nasmehu, ki osvaja srca. Ravatelj velikega skladišča mi je rekel, da vzame v službo rajši malo izobraženo dekle, toda prijaznega nasmeha, kakor pa kakšen zaklad znanja, toda suhoparnega in zadržnega obraza.

Če hočete v svojem delu dobro uspeti, vam mora biti vaše delo prijetno, morate v njem najti svoje duhovno veselje. Če hočete, da bodo ljudje radi pri vas ali v vaši družbi, pokažite najprej sami, da vas zelo veseli, če ste v njihovi družbi.

Dal sem nasvet več tisočem ljudem, naj se vsak dan čez ves teden vadijo v nasmehu eno uro na dan, ter naj mi nato sporoče o uspehu. Prinašam en odgovor: »Že osemnajst let sem poročen,« mi piše nekdo, »in ves ta čas se nisem nikoli nasmešnil ali govoril s svojo ženo, kadar sem vstajal in odhajal na delo.«

Ko pa ste mi dali idejo, da naj poskušam z nasmehom, sem se te ideje oprijel. Bil sem ravnatelj pred zrcalom in si česal lase. Ko sem videl kisel obraz pred sabo, sem si rekel: »Dovolj je te puščobe!

Na tukajšnji kliniki je ugasnilo življenje našega dobrega, nepozabnega moža, očeta in brata, gospoda

FRANCA DOLENCA

posesnika in gostilničarja

Blagopokojni leži do srede, dne 17. marca 1943, do osme ure zjutraj v kapelici sv. Anlona pri Sv. Križu. Po blagoslovu bodo prepeljani zemski ostanki z avtofurgonom na Vrhniko, Cankarjev trg št. 1, od koder bo pogreb v sredo, dne 17. marca 1943, ob 16 na tamošnje pokopališče.

Vrhnika, Ljubljana, dne 14. marca 1943.

Njegovo prerano smrti obkokujejo:

FRANCKA, žena; JANEZ in JOSKO, sinova;
VIKI RAMORJEVA, sestra — in ostalo sorodstvo.

Boj za bagdadsko železnico

Med tem časom je cesar Viljem sklenil še enkrat obiskati Bližnji vzhod. Baj je že dal časa misli na obisk svetih krajev v Palestini in na to romanje se je hotel podati izrečno samo iz verskih nagibov. Toda za tem potovanjem so vendarle morali tičati tudi politični nameni. Ze nekaj let so Francozi poudarjali, da so oni pravi zaslužniki katoličanov v krajih na Bližnjem vzhodu. Seveda je tako naziranje žalilo narodnostna čustva Italije in Nemčije in obe vladi sta poudarjali, da imata onidve pravice na zaščito svojih vernikov v tujini. Te zahteve so postale zlasti utemeljene tedaj, ko po zaveznistvu med Francijo in Rusijo francoska vlada ni storila več ničesar, kar bi zavrglo rusko udejstvovanje v Palestini in v Siriji. Vsemogočena carska ruska družba za Palestino je pripravljala velik načrt za razmah pravoslavja v sveti deželi in je sklenila grško-pravoslavno duhovščino v Palestini nadomestiti z domačim pravoslavnim duhovništvom iz vrst Arabcev. Ista družba je prirejala velika romanja Rusov na svete kraje in po ruski misijonariji se je širil ruski vpliv v vse smeri. Francoski zgodovinarji v svojih knjigah sami obžalujejo, da francoska vlada v tistih časih ni dovolj storila, da bi tak razvoj položaja zavrla. Nad svetimi kraji je francoska vlada imela stare pokroviteljske pravice, toda vlada je nanje pozabljala in je prepustila vso svobodo ruskim spletakarjem. Zaveznistvo z Rusijo je majalo temelje francoski moči na Bližnjem vzhodu in Rusi so že odkrito trdili, da bo Sirija njihovo oporišče ob Sredozemskem morju.

Nemci so sklenili izrabiti tak razvoj dogodkov in so tudi začeli rušiti francoski vpliv na Bližnjem vzhodu. To so skušali doseči zlasti na ta način, da so hoteli izrabiti sultanovo jezo na Francoze. Nemška vlada se je tudi naslonila na težnje nemških katoličanov. Na pomlad leta 1938 je nemška vlada negovarjala papeža in sultana, da bi se med Vatikanom in Turčijo vpostavile diplomatske zveze. V Vatikanu je bilo tedaj mnogo zanimanja za to in to stališče so podpirali kardinali Hohenlohe, Galimberti in Ledochowski. Francoski poslanik v Vatikanu Lefevre de Beahne pa je s pomočjo kardinala državnega tajnika Rampolle preprečil ta načrt.

Novico o bližnjem romanju cesarja Viljema II. v Palestino so v

Parizu sprejeli s silnim nezaupanjem. V Parizu so poudarjali, da potuje cesar v Palestino samo zato, da bi okrepil nemški vpliv v teh krajih in podpril razmah nemške trgovine na Bližnjem vzhodu. Širile so se celo govorice, da mislijo Nemci kolonizirati Sirijo in Palestino in da se mislijo polastiti Hajfe, Akona ali pa otoka Rodosa. Niti v najhujšem metužu fašadske krize pariški tisk ni pozabil na spletke v Palestini. Francoski humoristični list »Rire« je 26. novembra 1898 objavil posebno številko pod velikim naslovom: »Potovanje Viljema II. — Štirinajst dni v Palestini, Turčiji, Jeruzalemu in na svetih krajih.« Stevilka je bila polna skandaloznih slik. Ena zmed slik je kazala, kako Viljem II. lovi Armentce obenem z okrvavljenim sultanom.

V bistvu pa je bilo vse to veliko pretiravanje. Preden je Viljem II. odšel v Palestino, so Francozi v oktobru 1898 prejeli od papeža potrdilo vseh svojih starih pravic v Palestini. Bili so še naprej proglašeni za pokrovitelje krščanstva na Bližnjem vzhodu in tako je Viljemovo romanje izgubilo precej na svojem pomenu.

Cesar in cesarica sta odpotovala z velikim spremstvom. Obiskala sta sultana v Carigradu, kjer sta ostala od 18. do 22. oktobra, nato pa sta potovala naprej v Palestino. Pred prihodom cesarskih veličanstev je turška policija izvedla najstrožje »čiščenje« in sultan je v Jeruzalemu na vso naglico od nekega Arabca kupil zemljišče, ki se je nazivalo »Počivališče presvete Device«. Zemljišče je bilo vredno komaj nekaj sto frankov, Nemci pa so nato turški oblaštenj plačali zanj 120.000 frankov. Romanje je poteklo precej mučno predvsem zaradi velike vročine, vendar pa je Viljem II. med obiskom raznih krajev lahko imel več govorov in nastopov na svoj priljubljeni način.

Cesarsko potovanje se je zaključilo z obiskom Damaska, kjer je imel Viljem II. največji govor, ko je proglasil, da lahko tri sto milijonov mohamedancev na svetu računa na njegovo prijateljstvo. Ta nesrečna izjava, ki jo je Bülov v začetku hotel zatajiti in črtati, je neizmerno ugajala sultanu Abduldu Hamidu, cesarju pa je zelo škodovala. To njegovo izjavo so nato še med prvo svetovno vojno sovražniki Nemčije izrabljali, ko so trdili, da hoče Nemčija dvigniti ves mohamedanski svet proti Angliji, Franciji in Rusiji. Resnici na ljubo pa je treba izjaviti, da so tedaj le redki postali pozorni na to cesarjevo izjavo. Angleži so bili tedaj zapleteni v spor zaradi Fašode

in so na potovanja in besede cesarja Viljema II. gledali celo z nekoliko prijaznim očesom. Nemeravali so se celo odreči zanimanju za nemške namene v Turčiji.

Cesarjevo romanje ni neposredno vplivalo na načrte o bagdadske železnici. Ko je bil Viljem II. v Carigradu, je bil tam tudi Siemens, ki je bil sprejet pri sultanu. Toda Turki so še hoteli imeti progo iz Ankare v Diarbekir, nemški bančniki pa so bili proti temu. Siemens je imel le malo zaupanja v bodočnost Turčije pod Abdul Hamidom in sklenil je, da ne bo storil ničesar takega, k čemur ga ne bi prisilila konkurenca. Trenutno so se zato Nemci trudili, da bi dobili koncesijo za zgraditev pristaniških naprav v Haidar paši, kjer je bilo izhodišče anatolske železnice. Koncem januarja 1899 so prejeli tisto, kar so želeli in so takoj začeli z deli.

Koncesija, ki so jo Nemci dobili v Haidar paši, je bila izredno važna v nadaljnjem poteku boja za bagdadsko železnico. Francoske družbe, ki so imele monopol za dela v carigragskem pristanišču, so trdile, da se njihove koncesije raztezajo tudi na azijsko obalo in so zato silovito protestirale proti koncesijam, ki so jih prejele nemške družbe. Njihovi protesti pa so imeli zelo malo zakonite podlage in zato Francozi niso ničesar dosegli. Dogodek pa je francoske bančnike prisilil, da so morali začeti proučevati ves obseg nemških vplivov v Turčiji. Novi francoski veleposlanik Constanc je sklenil obnoviti francoski vpliv pri turški vladi. Njegov predhodnik veleposlanik Cambon je predvsem silovito protestiral pri turški vladi zaradi pokolja Armentcev, Constanc pa je sklenil pridobiti si sultanovo zaupanje. Priznal je, da zaveznistvo Francije z Rusijo ne more ugodno vplivati na turške vladne kroge in zato je bila najboljša tista taktika, ki je Turčiji velevala naslonitev na Nemčijo. Tedanji francoski zunanji minister Delcase je bil istega naziranja in je zato prejel tudi posebno pohvalo od nemške vlade. V aprilu pa so se v Berlinu začela in končala pogajanja med nemškimi in francoskimi finančniki. Pogajanja so se končala s sporazumom in tekma za železniško progo v Mali Aziji bi se morala končati, ker bi nemške in francoske družbe pri vseh delniških družbah za turške železnice v Mali Aziji imele enako število upravnih svetnikov. Francozi bi opustili svoj načrt proge v Bagdad in bi sodelovali z Nemci, ki bi jim pri tej progi prepustili štirideset odstotkov delnic. (Dlje)

Katoliška akcija je slovesno proslavila obletnico kronanja Pija XII. in 60 letnico ljubljanskega škofa

Ljubljana, 14. marca.

Cerkvene slovesnosti ob priliki četrte obletnice kronanja Pija XII. in 60-letnega jubileja našega g. škofa so včeraj privabile v stolnico številno občinstvo, tako da je cerkev natrpana do zadnjega kotička.

Slavnostni govor je imel dr. Janko Arnež, ki je škofu pridigoval že na njegovi novi maši. Govoril je o papežu kot stebru vere in edinosti v Cerkvi, obenem pa poudaril pomen škofovega poslanstva in dela za njegov narod. Le ob škofu se more ustvariti prava edinstvo, le na njegovem nauku moramo zgraditi skupnost, ki nam je danes tako zelo potrebna. Ni drugega nas ne more ohraniti kakor vera, vso moč in odpornost proti razdrilnim silam bomo našli v Cerkvi in njenem nauku. Zato pa molimo in molimo, da bi bili vsi eno.

Najsilnejši vtis pa so naredile na zbrane vernike besede, ki jih je našemu g. škofu ob njegovem zadnjem obisku pri sv. očetu dejal Pij XII.: »Povejte Slovincem, da jih ljubim«. Kakor balzam so bile te besede in ponašanje se lahko z njimi; saj moli in misli na nas Kristusov namestnik in v njegovi molitvi lahko iščemo poguma in tolažbe.

Nato je prevzvišeni sam opravil ob veliki asistenci pontifikalno sv. mašo, ob koncu pa so vsi verniki, prežeti ob navdušenju zapeli papeško himno.

Popoldne so se v frančiškanski dvorani zbrali člani KA k prisrčni, a obenem udarni proslavi današnjih jubilejev. Nad odrom je bila velika slika prevzvišene in papeške zastave — skromna, a učinkovita ter prijazna zunanost resnim in klenim besedam posameznih govornikov.

Proslava se je začela s himno »Povsod Bogac, ki so jo vsi navzoči stoje in z velikim ognjem

Jubilejna razstava prof. S. Šantla

Nedeljska jubilejna razstava slikarja prof. Saša Šantla ob njegovi 60. letnici je privabila veliko njegovih prijateljev njegove umetnosti k otvoritvi. Paviljon v Tivoliju je bil tako poln kot redko kdaj, da vsi udeleženci niso mogli v njegove prostore ter so čakali pred vhom, da so prišli na vrsto. Vse to priča, kako globoko se je Šantlovo delo dojmilo slovenskega kulturnega človeka, saj mu Šantel daje ob svojega slikarskega in glasbenega talenta in bogastva. Odprtja razstave se je udeležil podprefekt comm. dr. David ter mnogo drugih odličnih osebnosti slovenskega javnega življenja, tako predsednik sindikata Svobodnih umetnikov inž. Pirkmajer, rektor univerze dr. Kos, predsednik Nar. Galerije dr. Windischer, vodja kulturnega oddelka pri mestu dr. Pretnar, skoraj vsi ljubljanski likovni ter glasbeni umetniki. Zvezo prof. Šantla s slikarstvom in glasbo je poudarila tudi otvoritev sama, ko je dirigent D. Šijanec s svojim komornim orkestrom zaigral slavljeno suito za godalni orkester. Nato pa je spregovoril tajnik Društva slovenskih likovnih umetnikov prof. Mirko Šubic, ki je podal zaokrožen portret slavljencev ter označil njegovo mnogovrstno delo kot slikarja, glasbenika, grafika, strokovnega pisca ter kritika, posebej pa kot odličnega stanovskega organizatorja ter poštvalnega predsednika DSLU, poleg tega pa soustanovitelja Lade. Še posebej pa je s prisrčno besedo podal oznako njegove izredne človeške dobrote, ljubezni in poštenosti in javnem življenju, katere bo prof. Šantel gotovo še dolgo ostal svetel zgled. — Nato je izročil gospe soprog lep šopek v znak ljubezni do dela njenega moža, jubilarja. Po govoru prof. Šubice je čestitavi slavljencu tudi predsednik Umetniškega sveta pri Narodni Galeriji predsednik prof. Goimir Anton Kos, na kar se je slavljence ginjeno zahvalil.

Nato so si udeleženci razstave ogledali bogato tridesetletno delo prof. Šantla. Razstava ima namreč retrospektiven značaj, ter je tako nakazana razvoja črta tega značilnega umetnika iz časa secesije. V glavni dvorani je razstavljena njegova velika slika iz Filharmonije predstavljajoča slovenske glasbenike, potem več študij za to sliko ter vso serijo portretov, ki jih je izdelal za Matico. Tako tudi to delo kaže na zveze z glasbo. Poleg oljnih podob iz raznih dob, so tu zanimala predvsem grafična dela, v katerih je Šantel mojster, tako lesorez, radiranka, suha igla, bakrorez itd. Štiri dvorane je zavzel s svojim delom, ki budi živahno zanimanje pri udeležencih. O razstavi sami bomo še posebej poročali.

zapeli. Nato so se vrstili pozdravni in vdanostni govori zastopnikov vseh slojev, ki imajo že svojo KA. Vsi — od Mlada do člana delavske KA, od nameščena do kmeta — vsi so se sešli ob prazniku svojega vodnika in učitelja, da mu po sinovski povedo vse, kar jim leži na srcu, da poživijo povezanost z njim in da se ob njegovih besedah navzamejo novih moči za težko delo, ki jih čaka — vsakega v svojem okolju. S ponosom so se spominjali lanskega leta in lanskeletne borbe z nasprotniki vere, ki so zbrali vse svoje sile in pritegnili toliko pomagačev v oboroženo organizacijo in to samo zato, da uničijo narodu vse, kar mu je sveto. Naloga KA ni v tem, da mirno in vdano v usodo čaka, kakšna bo bodočnost, pač pa da svoje sile prav tako poveže v še boljše in še bolj strnjeno organizacijo, ki ne bo samo kljubovala nasprotniku, pač pa bo preprečila vse njegove nakane in spet privedla ljudstvo v pravo skupnost okrog svojega nadpastirja, predstavnika Cerkve in njenega nauka. Zato bodo svojo delavnost povečali, delokrog apostolata razširili in kot organizacija, ki je bila ustvarjena škofom v pomoč, in v službi naroda pripomogli k temu, da med našim ljudstvom spet zavladava Kristusov nauk.

Končno je spregovoril prevzvišeni sam, ki se je mladini zahvalil za njene sinovski vdane besede in predvsem za izvršeno delo, nato pa poudaril, da ne bi slovenske KA, če bi jo moral še enkrat ustanoviti, niti za pličico spremeniti ne na metodi, ne na delovanju. Če bi se je vsi spočetka s takim ognjem in navdušenjem opri-

V ljubljanski Drami je bila stota predstava Hamleta

Ljubljana, 14. marca.

Kaj se pravi sto predstav Hamleta, bo težko povedati z besedami. Vemo le, da je za to za nas, naše gledališče, naše občinstvo in če upoštevamo vso majhno možnost razmer, v katerih so ga prvič igrali pa do današnjih predstav, ko se s ponosom stavimo ob bok vsem velikim in tako slavljenim odrom, ne samo lep in zavidanja vreden uspeh, pač pa praznik, kakršnih malo in malokje drugod praznujejo.

Zato vedno in povsod z vso upravičenostjo govorimo o našem Hamletu, ker se je v kratki dobi niti pol stoletja tako spojil z nami, postal ves naš, da ni ostal samo med igralci in ozkim krogom okrog odra, temveč si je osvojil svoje občinstvo, ki ga ne zapusti. Vsa besedičenja o preživljenju klasičnega repertoarja, vsa mnenja o težki umljivosti klasičnih del, ki ne vlečejo več, naše dramsko gledališče podira in z uspehom ruši prav s svojimi predstavami Hamleta. Poleg starejšega

Proslula Štibernikova tolpa pri Grosupljem prijeta

Predvčerajšnjim zjutraj je Mo 24 fantov iz Protikomunistične legije na Vel. Mlačevem na svoj službeni obhod proti St. Juriju. Ko so prišli v bližino vasi Pece, so zagledali v bližnjem redkem gozdu malo partizansko taborišče, katero so takoj obkolili.

Iz taborišča se prikaže 5 prelašenih partizanov in 1 partizanka, hoteč streljaje na fante zbežati. Vendar pa jih je roka pravice doletela tega, le enemu deloma ranjenemu se je posrečilo uiti.

Borba med obema taboroma je bila kratka, a napeta: en partizan — Štibernik Franc, doma iz Šentjurske občine — je bil že ranjen, a je še vedno streljal; ponovno zadet se je zgrudil mrtev. Partizanka — Rode Rozalija iz Vel. Mlačevega — je bila tudi ranjena, a je še vedno streljala; ko je bila ponovno zadeta, je obležala mrtva. Tretji partizan — Štrubelj Anton iz Grosuplja — se je zgrudil težko ranjen. Dva pa so ujeli in sicer Čelešnik Jožeta, po rodu iz Jesenice na Gorenjskem in Šerjak Jožeta iz Pece pri St. Juriju. Vseh pet so pripeljali v Grosuplje.

Ogledimo si še naše »osvobodjevalce« malo natančneje: najboljši zloglasen med njimi Štibernik Franc, ki je bil nekak politični komisar v šentjurski okoliici. On je skrivaj več umorov nedolžnih ljudi in raznih roparskih pohodov. Nekaj časa je študiral gimnazijo, potem pa šolo obesil na klin in stopil v službo pri Kranjskih dežel. elektrarnah v Grosuplju. V tem svojstvu je skoraj stalno hodil po okolici in razen oz. namesto svojega poklicnega dela vršil službo

jeli, kakor so se je maloštevilni, bi danes vseh teh grozot ne doživeli v tolikšni meri.

Mnogi so KA nasprotovali. Toda vsak katoličan, ki je iskren, mora danes priznati, da nam je KA nujno potrebna, da je naša KA pravilno delovala in da je naša KA prava takšna, kakršna je. Obžaluje samo, da se je niso bolj oklenili. Ko je prevzvišeni pred časom govoril, kako težkim časom gremo nasproti, so mnogi rekli, da gleda prečno, da je pesimist. Pokazalo pa se je, da so časi še hujši, kot je pričakoval. Narod se mora versko preroditi, mora poslati zopet res katoliški, potem se ga bo tudi Bog rajši usmilil. Ta verski prepoved pa bo prišel le po Katoliški Akciji.

Danes je pridigar citiral izjavo, ki jo je sv. oče dal Prevzvišenemu: »Povejte Slovincem, da jih ljubim, da sočustvujem z njimi in da molim zanje.«

Ta papeževa molitev je poročilo za nas, da bomo obstali. Če so papeži molili za nas, so molili za nas kot katoličane. Sv. oče Pij XII. pa moli za nas kot narod. Razveč verskega in narodnega življenja bo prišel, samo tega ne vemo, če ga bomo mi dočakali. Mi moramo sedaj orati in sejati, sadove pa bodo poželi najbrž drugi.

Po teh škofovih besedah se je s papeško himno veličastna proslava zaključila. Pokazala je, da je naša mladina razumela kile časa in vstopila v vrste KA, ki »bije milojubljeni boj za Kristusovo kraljestvo«.

Ženska katoliška akcija je imela podobno proslavo v Lichtenurnu. Tudi te se je udeležil g. škof sam. Tako je ljubljanska katoliška mladina dostojno proslavila obletnico papeževega kronanja in jubilej svojega nadpastirja.

občinstva, ki Hamleta na njegovi zmoglavni poti spremlja, se pridružuje temu zmoglavju tudi tista mladina, ki običajno trdi, da je filmi v kostumih ne zanimajo več in da se pri njih dolgočas — k Hamletu v dramo pa vedno rada pride na — Saj ga je vendar prav ista mladina v svojih dijaških društvih ponesla tudi na podeželske odre in našla polno razumevanje pri občinstvu.

Včerajšnja predstava je bila vsa v znamenju tega praznika. Ne samo lepo okrašen oder, niti ne številni šopki, ki sta jih prešla g. Jan kot odlični Hamlet in mladi, a nadebudni g. Tiran prvič v vlogi Laerta, ampak tisto domačnostno razpoloženje in prijetna povezanost občinstva z igralci sta dali osnovni poudarek glavni nastopu obeležju. Pred razprodan dvorano je Hamlet stopil pred nas, bo stopal v tej sezoni in Bog ve, kolikokrat še, in vedno bo imel obiskovalcev, ki se bodo napajali in uživali ob polnosti besed ter se poglabljali v tragiko brezčasnega Hamleta.

terenskega propagatorja. Celo lastni brat je moral pred njim bežati s svoje rodnice grude na varno v Grosuplje. Štibernik Franc je bil vnet sodelavec grosupljskega veterinarja Valentina — čiča in okr. zdravnik dr. Podkornitnik, ki sta bila lansko jesen obsojena zaradi komunizma oz. partizanstva na dosmrtno ječo.

Tudi istočasno ujeti Šerjak Jože je po lastni izjavi šel med partizansko druhal največ na pritisk Štibernika.

Rode Rozalija, tovarniška delavka, je bila zadnje mesece priležnica Štibernikova, zelo »bojevit« partizanka in tudi sokriva več umorov nedolžnih ljudi.

Štrubelj Anton je hotel biti gosposki kmet — ni se mu več ljubilo delati, pa je šel med hostarje, kjer so mu obetali sijajno kariero. Sedaj pred smrtjo je izjavil, da je te njegove pogube kriv že prej omenjeni veterinar Valentinčič, češ da ga je on prisilil, da mora iti k partizanom; pred nekaj tedni se je hotel že predati vojaškimi oblastem, da pa mu je to zabil zloglasni Šuligoj iz Grosuplja, ki je pred nekaj tedni sam nad seboj izvršil smrtno obsodbo.

Čelešnik Jože, rodom iz Jesenice, je prišel po zadnji vojni na Polico, kjer se je hitro našel z vsemi tam zbranimi najslabšimi ljudmi, s proslulim Potokarjem Ladom na čelu, čigar desna roka je potem postal. Čelešnik je bil komunist že prej, ko je bil v službi v tovarni na Jesenicah in torej ni čudno, da ni zgrešil njemu enakovrednih postopavcev, malopridnežev in delomrznežev na Polici.

znano iz Apulija ter nam je na razpolago v lepej Sovretovem prevodu, pravilici o Amorju in Psihi. Na podlagi obširne literature je prikazal problem te pravilice v klasični filologiji ter nato sam poiskal temu tipu pravilice daljno osnovo v prakiluturnih bajkah o bitjih z dvojnimi, fluidnim življenjem. Njegova razlaga je prepričujoča ter nam odkriva tudi zanimivo razvojno linijo evropskih pravilic, ki temelje na predstavi te prakulturne vere v dvojno življenje bitij, kar se je šele sekundarno razvil v čaranje po coprnica. — Tako nas je tudi dr. Grošelj pripeljal v prazgodovinsko kulturo na osnovi antičnega pravilničnega motiva.

Zato je zanimiv širši članek urednika dr. Ložarja, ki govori o prazgodovinskih osnovah slovenskega narodopisja. Tu govori o prazgodovini (arheologiji) kot pomožni vedi etnologiji ter se postavlja za tako preusmeritev etnografskega raziskavanja, ki omogoča sodelovanje strok, ki jim je predmet raziskavanja najstarejša davina. Zato se izreka proti temu, da bi bila folklorna vedno barbarizacija visoke umetnosti, temveč se nasprotno mnogim sedanjim oblikam da z gotovostjo dognati ostanek prakulturnega življenja. Tako v prvem delu razprave govori o takih splošno prazgodovinskih osnovah etnografije, kakor so studij raznih kultur, lovskih, nomadskih, kmetskih, raznih socialnih oblik, estetskih (ornamentika), predvsem pa oblik materialne kulture (gospodarske orodja, stavb itd.), kar pomeni pritegnitev celo važnega področja v etnografijo, pri katerem lahko arheologija nudi veliko pomoč in sodelovanje. Moderna etnografija se je tudi preusmerila v zadnjem času v to smer raziskavanja najstarejših oblik, katerih ostanke in razvoj lahko razlaga še iz sedaj ohranjenih oblik in funkcij. Zato v drugem delu nakaže nekaj problemov iz slovenske etnografije, ki se dajo razlagati iz arheoloških osnov. Tu se dotakne zgodovine kmeta na slovenskem ozemlju, ki se mora pričeti pri neolitnem kmetu ter raziskavanju njegove kulture. Nomadska kultura je ohranjena še v slovenskem planštvu ugotoviti pa bi morda kazalo tudi kateri današnji element je prevzel etnološko funkcijo lova. Na arheološko osnovo in izvor se da razložiti barjansko zeljarstvo, svinjereja

Obletnica dveh žrtev

Leto dni je že minilo, ko sta sredi Ljubljane drug za drugim padla kot žrtvi komunističnega strahovanja dve svetli osebnosti iz vrst katoliške akademске mladine: Jaroslav Kikelj in Franček Zupec. Dne 16. marca 1942 je bil ustreljen Franček Zupec, 18. marca, dva dni za tem, pa akademik Jaroslav Kikelj. Njuna smrt, čeprav tako tragična, saj sta padli dve mladi, toliko obetojaci življenja, je pomenila naravnost novo razdobje v zgodovini slovenskega ljudstva. Mnogi so bili namreč do tedaj še zaslepljeni in nikakor niso mogli razumeti, da steza nad Slovenijo krvoločne prste komunistična revolucija in jo skuša odtrgati od njene krščanske tradicije. Kri Kiklja in Zupca pa je škratno obarvala obzorje nad Ljubljansko pokrajino in glasno zavpilo o bližajoči se nevarnosti. Duhovi so se začeli trezniti. Pogreb mladih akademikov, zlasti pa ogromna udeležba ljudstva na pogrebu akademika in predsednika akademске Katoliške akcije Jaroslava Kiklja sta pokazala, da se je do sedaj mirujoča volja ljudskega poštenja nenadoma združila ter začela stvarno in hladnokrvno motriti delovanje komunizma. To je torej prav za prav največja zasluga, ki jo ima prelita kri Kiklja in Zupca za stvar poštenosti in za korist slovenskega ljudstva: da sta započela s svojo smrtjo novo dobo, dobo odločnega odpora proti komunističnim načrtom.

Sicer so že pred njima padle mnoge žrtve, toda komunistična propaganda je skušala njihov značaj predrugačiti ter ljudstvo nekako prepričati, da je bila njihova smrt upravičena. Tako po deželi kakor v Ljubljani je bilo prelito že ogromno krvi, ki je vsa obtoževala pripadnike levičarstva kot svoje rablje in mučitelje. Toda šele smrt Kiklja in Zupca je zanetila iskro, iz katere se je pozneje razvil očičujoč požar. Nastala je ta iskra neprisliljeno, sama od sebe, kot izraz krščanske tradicije slovenskega naroda in samoobrombe proti zločinstvu.

V onih dneh je ta ali oni podvomil in se zbal, da ljudstvo ni bilo vzgajeno dovolj krščansko in protikomunistično. Površen opazovalec je res dobil vtis, da so vse stare vezi tako na področju verske, kakor na polju pravne in prosvetne vzgoje popustile in da se je narod kar na slepo in brez premisleka predal komunizmu. Toda kako je bila ta sodba zmotna! V onih dneh so razna podtalna in zakotna komunistična glasila proglašala komunistično Osvobodilno fronto kot edino resnično predstavništvo mišljenja in hotenja slovenskega ljudstva. Vse zločine, ki jih je ta podtalna organizacija počela, in teh je bilo ogromno, je pripisovala volji naroda, proglašala pa za izdajalca vsakogar, ki bi se drznil zoperstavljati se njenim navodilom. Toda kako se je ista organizacija že nekaj časa za tem razgallila v vsej svoji sramoti pred očmi vsega ljudstva! Izkazalo se je, da so bili tisti, ki so sebi lastili naslov edinih narodnih predstavnikov, le navadni izvržki civilne družbe in plačanci mednarodnega zločinstva, kakor živalski jud Aleksij Baeblor, mednarodni potepuh Boris Kidrič ter njegov sodrug Kardelj! Se tisti ostanki zasleplencev so sedaj ostrmeli in se s studom obrnili od te družbe in njenih predstavnikov, ki so jih pod krinko lepo donečih fraz zapeljali v tako sramoto. Ne rečemo, da nimajo ti ob vsej tej svoji zaslepljenosti nobene krivde. Drli so namreč v to družbo brez vsakega pomisleka in z vso nerazodnostjo, niso na poslušali opominov resnih ljudi. Kri, ki je je toliko preteklo, pada tudi na njihove roke in težko bo najti opravičila, ki bo te madeže iz njih izbrisalo. Svetle žrtve pa, kakor sta bila med drugimi tudi Kikelj in Zupec, so to nezdravo in strupeno nejasnost s svojo krvjo izmlele.

Nedavno smo slišali ljudi, ki niso mogli dovolj obsojiti Kikljevega umora. Govorili so res iskreno in iz dna prepričanja. Toda isti ljudje so ob smrti teh akademikov molčali, ker niso vedeli zavzeti pravilnega stališča. Preteči je moralo mnogo krvi, preden so se jim zamajali vsi predsodki in preden je prenehal vpliv brezbožne propagande.

Tako danes ni več nobenega poštenega Slovence, ki ne bi znal ceniti žrtev brezštevilnih mož in fantov, žena in deklet, starčkov in otrok, ki so vsi padli pod nožem, pod revolverjem ali pod puško brezboštva. Kri je vendarle bolj zgovorna od vsakega dokaza. In tudi v tem je njena veličina, tudi to je zgodovinsko dejstvo, ki mu gre vse naše priznanje in vsa naša hvaležnost.

V taborišču so našli veliko naropanih odej, dalje masti, kruha, propagandnega materiala, spiskov itd.

Tako je torej roka pravice zopet doletela pet grobokopov in uničevalcev lastnega naroda.

KULTURNI OBZORNIK

Razprave iz »Etnologa«

Zadnjo številko »Etnologa«, glasilo Etnografskega muzeja v Ljubljani, smo ob izidu že naznanili, obenem pa tudi podrobneje podali vsebino prve razprave dr. Kotnika o Blagoslovu zelišč na kres in čaru kresnic. Ker se je zanimanje za slovensko narodopisje v zadnjih letih zelo razvilo in zajelo s svojimi etnografskimi zanimivostmi ter sistematično razlago pomena naših starin široke kroge, naj tudi o drugih razpravah v tej številki napišemo več besed. Ena glavnih razprav je nadaljevanje opisa in razlage čarodejnega obreda in mita »nakolenčica« in »bosmana« v slovenskih ženičovanjskih običajih, ki jo je napisal Boris Orel. Zdaj v tej številki je izšel drugi del, ki podaja začasno poročilo o bosmanu, je pa v bistveni notranji zvezi s prejšnjim delom, ki je izšel v prejšnjem letniku Etnologa. Zato se v tem poročilu oziram na celotno razpravo, ki je izšla tudi kot separat. »Nakolenčica« je belokranjski, istrsko-kraški in notranjski ženičovanjski obred, pri katerem nevesta prijaha na ženinov dom, sede na pragu na stol, tedaj pa ji nevestina mati posadi dečka iz ženinovega sorodstva na kolena. Nato nevesto vodijo trikrat okoli pojočega kola, in trikrat obrne otroka proti soncu, obenem pa ga ljubkuje ter ga na koncu obdara. — Orel opiše razširjenost te navade, ki ima še sedaj smisel v Zelji, da bi nevesta rodila moškega otroka. Toda Orel gre v razlagi simbola te stare navade še dlje ter na primerjalni etnografski način razloži vsak gib te navade posebej in ugotovi v njih ostanke starega mitičnega obredja, katerega izvori segajo daleč v prakulturo. Posebni mitični simboli smisel ima že koleno samo, potem koža, sedenje — kar vse govori o mitičnem češčenju božanstva rodovitnosti, kateremu se pridruži še češčenje božanstva sonca, darilo pa je ostanek starega žrtvovanja bogovom. V luči te razlage se pokaže ta navada po svojem izvoru kot prakulturna poroka z bogom, ki naj jo navda s porodno močjo, potem pronaša za rojstvo otroka in srečo v zakonu, ki naj ji nakloni sonce božanstvo, ter zaključeno darovanje bogu, s ka-

terim se obred zaključuje. Tudi časovno je ta obred starejšega kakor indoevropskega izvora ter sega v dobo prakulturnih narodov, v očetovsko pravni kulturni krog totemističnega lovca na primarni stopnji ter se je najbolj ohranil prav na Balkanu, kjer vlada še kolikor toliko patriarhalna kultura. — Take duhovne osnove je Orel dognal za »nakolenčica«. Sedaj pa na isti metodični način ugotavlja tudi elemente v vzhodnotajsterskem in prekmurskem ženičovanjskem običaju z ženičovanjsko štruco v obliki otroka: bosmanu. Tudi tu najprej podaja gradivo, deloma že zapisano, deloma po ustnih poročilih, ugotovi zemljepisno razširjenost obreda ter njega različnosti in razvoj (vzhodno štajerskem bosmanu sta sorodni pohorska štruca in prekmurska pletenika) ter ugotovi notranjo tesno zvezo s prejšnjim nakolenčičem kot običajem istega pomena in mitičnega obreda. Bosman ima namreč isti pomen otroka ter je v tesni zvezi s krstom otrokovim — torej samo simbol za »nakolenčica« v Beli krajini. V toliko je to isti obred. Toda obred bosmana je zvezan tudi še s posebno ceremonijo, ki jo Orel imenuje »poljedelski obredni prizor«, ko bosmana nakrštujejo. Ta vsebuje: prinos bosmana pred starešino, dvogovor med starešino in pozvatom ter gostovanjska pesem in ples. Ta prizor ima osnove v splošno alpsko-panonskem običaju prinašanja jedi namizo pred starešino ter izraža obenem tenek okus panonskega človeka za dober kruh, kar se kaže v popravljanju napak pri obdelavi žita za bosman. Končno pa je bosman tudi ženičovanjski kruh, ki je zato tu, da ga gostje pojedjo (ime Načetek, Pojedek). Izvor tega kruha vodi v Rusijo, dočim je beseda verjetno tatarska. Še en odtonek je važen pri bosmanu v Prekmurju, namreč vera v Vidovino: temu, kdor je bosman, stori copernik Vidovina, da rodi cesarje, junake in kralje. Po razlagi teh simbolov, ki vodijo v stare mitične obrede, ki so pospeševali rodovitnost nevesti, pride pisec do zaključka, da je bosman eden najlepših slovenskih ženičovanjskih kruhov, ki ima tudi zelo globok pomen.

Tako je skušala ta razprava najti izvor dvema slovenskima običajem ter ga našla deloma v mitičnem obredju iz prakulturnega časa.

Univ. doc. dr. Milan Grošelj pa je skušal dognati izvor stare antične pravilice, ki jo po-

itd. v območju gospodarskih oblik. V območju umetnosti belokranjski ornament pa tudi razne oblike materialne kulture (štajerska dimnica, stavbe, vrhveljavna hiša, oprema sobe itd.), prav tako noše, izdelovanje oblačil, čolni, (tu bi uporabil za barjanski »brunik« tudi Jalenovo ime »drevak«, ki ni slabo.

Tako Ložar usmerja slovensko etnografijo v raziskovanje etnografskih zanimivosti, ki vodijo do praoblik.

In res vidimo v tej številki več dokazov te nove metode. Saj vsi članki vodijo v prazgodovino po svojih zadnjih dognanjih: Kotnikov članek vodi v orientarno prakulturo, Orlova razlaga je naravnost rekonstrukcija prakulturnega obredja, Grošljev odkriva prakulturni izvir antični pravilici in našim čarovnikom, ki so sekundaren pojav. Tako vodi ta preusmeritev etnografskega studija naravnost k praoblikam, dočim smo bili vajeni doslej, da smo k prakulturi prihajali preko praslavanske kulture. Zdi se mi, da raziskavanje folklornih elementov, ki so skupni vsem slovanskim narodom (za to pričajo ista imena) ne gre puščati ob strani, temveč jih v današnjem času poudarjati, davi gre nova metoda še korak dalje v indoevropsko in prazgodovinsko skupnost.

Kot etnografsko gradivo je priobčil Vilko Novak opis ovčarstva pod Stolom in v Planici, v kateri je zbral mnogo zanimivih etnografskih doneskov, ni jih pa razložil in jim poiskal starodavnih oblik. Da se je tega lotil, bi lahko reducirao to ovčarstvo na praobliko nomadstva, obenem pa opozoril na nekaj običajev (n. pr. polivanje z vodo na kresni dan), da so v zvezi s praslavanskim in še starejšim češčenjem sončnega boga itd. (iste-ga izvora je umivanje in kopanje v kresničnih rožah, ki ga omenja Kotnik). Dr. Lokar priobčuje nekaj zavorov iz borovniške okolice ter razlaga pomen fraze: Vsi poj-te r a k o m ž i v i g a t i!

Tako se Etnolog uveljavlja v naši znanosti z sodobno znanstveno metodo raziskavanja slovenskih in svetovnih folklornih problemov ter tako lepo predstavlja slovensko etnografsko znanost pred svetom.

Drobne novice

Koledar

Torek, 16. suša: Hilarij in Tacijan, mučenca; Heribert, škof; Agapit, škof.

Sreda, 17. suša: I. kvatre; Patrik, škof; Jeddert, devica; Jan. Sark., mučenec.

Zgodovinski paberki

15. suša

L. 44. pr. Kr. so zarotniki umorili C. Julija Cezarja, enega izmed največjih državnikov in vojskovodij ne samo starega Rima, ampak človeštva sploh —

L. 933. je Henrik I. premagal ob reki Unstrut madžarska krdeja, ki so plenila po južni Nemčiji —

L. 1824 se je rodil pesnik Branko Radičević —

L. 1867. se je rodil v Begunjah pri Cerkljici slovenski pisatelj Jože Dimežev. Po očetovi in ljudski šoli je študiral gimnazijo v Ljubljani, filozofijo na Dunaju in v Gradcu, bogoslovje v Ljubljani in na Dunaju. Po dovršenih študijah je služboval v raznih krajih, nazadnje kot profesor na sedanji klasični gimnaziji v Ljubljani. Pisati je začel že v srednji šoli, predvsem za mladino. V mladinsko-vzgojno slovnostu spada tudi povest »Vzori in boji«, dragocena slika slovenskega prosvetnega življenja v 80. letih preteklega stoletja v zrcalu dijaških notranjih in zunanjih doživljanj. Njeno nadaljevanje je povest v pisnih »Do zmage«, ki slika, a ne več s tako živimi barvami življenje slovenskih študentov na Dunaju. Največje njegovo delo je prvi pomni slovenski prevod Dantejeve »Divine Comedie« (Dom in svet 1910—23), ki mu je oskrbel tudi komentar. Debevec je pisal tudi številne kritike, največ književne in književno-zgodovinske —

L. 1883. se je rodil v Goriziji profesor Saša Santel, slovenski slikar in skladatelj.

16. suša.

L. 37. po Kr. je umrl cesar Tiberij, pastorek in naslednik Augusta, ki je zadel veliki ilirsko-panonski upor pod vodstvom Batonov v letih 6—9 po Kr. —

L. 1811. se je rodil v Trbojah ob Dravi slovenski pesnik Jožef Hašnik. Ljudsko šolo je obiskoval v Marenbergu in Smartnem pri Slovenj-gradu, gimnazijo v Mariboru, dovršil L. 1831 filozofijo v Gradcu, nato pa stopil v celovsko semenišče, kjer je bil štiri leta kasneje tudi posvečen v duhovnika. Služboval je v raznih krajih na Štajerskem, umrl je 6. suša L. 1883 kot župnik pri Svetem Juriju ob juž. žel. Hašnik je hodil v nemške šole, zato se je v mladosti le malo zanimal za slovenski preporod, šele pod vplivom Slomška, ki je opazil njegove sposobnosti, se je šele v zreli dobi vrnil med slovenske preporoditelje. S Slomškom in Orožnikom tvoril med pesniki celjskega okrožja trojko, ki se je v 3. in 4. desetletju preteklega stoletja mogla meriti s kranjskimi sodobniki Fr. Prešerna. Hašnik je bil spreten verzifikator, ki je z lahkoto oblikoval, ni pa imel globine in sile, da bi vedno našel skladnost med obliko in vsebino. Iz omenjenega trojice je imel največ literarne ambicije, bil izvirnejši od Orožnika ter svobodnejši in manj tendenciozen od Slomška.

L. 1935. je Nemčija uvedla splošno vojaško dolžnost —

L. 1939. je izdal Hitler zakon o Češko-moravskem protektoratu.

Novi grobovi

† Anton Dekleva. V Ljubljani je umrl upokojeni profesor glasbe gospod Anton Dekleva. Blagega rajnega bodo pospremili na zadnji poti v sredo, 17. suša ob pol 3. popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah.

Naj mu svetl. večna luč! Vsem ki žalujejo za njim, naše iskreno sožalje.

Župnik Alojzij Peterlin umrl

V nedeljo zvečer ob pol 9 je umrl v Leonišču preč. g. Alojzij Peterlin, duhovnik triestinske škofije. Rodil se je v Kamniku dne 12. dec. 1872. Služboval je v treštinski škofiji. Zadnja leta je bil v zavodu Marijinih sester v Smartnem ob Savi. V nedeljo jutraj ga je po sv. maši zadela kap. Na mrtvaškem odru leži v mrtvašnici Zavetišča svetega Jožefa. Truplo pokojnikovo bo prenešeno danes ob 8 v cerkev Srca Jezusovega, kjer bo slovesni rekvijem; nato bo prepeljan na Zale, odkoder bo ob pol 3 popoldne pogreb k Sv. Križu. Duhovnim sobratom in vernikom ga priporočamo v molitve. R. I. P.

Drobna ljubljanska kronika

Za stare in onemogle ljubljanske v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je uprava sindikata lokalnih železnice v Ljubljani poklonila v počastitev spomina svojega dolgoletnega in zaslužnega člana uprave g. inž. Antona Kilarja, gradbenega direktorja v p. 1500 lir. Dobrotnikom starih in onemoglih ljubljancev v mestnem zavetišču v Japljevi ulici izrekla mestno županstvo najpogostejše zahvalo tudi v imenu podpiranj. Počastite rajne v dobrih delih!

Podpornemu društvu za gluho-mle mladih je poklonila uprava sindikata lokalnih železnice v Ljubljani v počastitev spomina blagopokojnega g. inž. Antona Kilarja znesek 1500 lir. Plemenitim dobrotnikom, ki so na tako lep način spomnili naših gluho-mle mladih, izrekla društveni odbor najprijetnejšo zahvalo.

Sadlarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I vabi člane, ki so naročili sadno drevo, da pridejo ponj na dvorišče Kmetijske družbe, Novi trg 3. Obenem prosijo podružnica vse one člane, ki so s plačilom članarine v zamudi, da jo poravnajo takoj in tako prihranijo podružnici delo in sebi stroške izterjavanja.

Polttronlerjev kvartet bo izvajal Intri zvečer poleg Bocherinija in Smetane. Beethovenov godalni kvartet op. 74, ki je bil napisan leta 1809 in eno leto zatem izšel v tisku. Ta Beethovenov opus je splošno znan pod imenom »Harfenkvartet«, to pa zato, ker so v 1. stavku vrstijo posamezni instrumenti s arpežiranimi piccatti. Ta kvartet je slavni mojster zelo hitro ustvaril in njegovi življenjski pravilo, da je bil takrat izredno dobre volje, nam inspiracijo in zato mu je šlo delo tudi hitro od rok. Beethovenov kvartet opus 74 je poleg opusov 59 in 95 najbolj znano in najbolj pogostokrat izvajana mojstrova skladba. Kvartet Poltronierjev sestavlja naslednji člani: I. violini je G. Carpi, violi G. Alessandri in čelo A. Valici. Vsi štirje člani Poltronierjevega kvarteta so odlični solisti in prirejajo tudi samostojne solistične koncerte. V komornem združenju delujejo že več let, so zato skladno uigrani in njihova interpretacija posameznih del je naravnost odlična. Koncert Poltronierjev-

— Rekvijem za pokojnim Karlom Lipovškom bo v torek, 16. t. m. ob pol 8 jutraj v cerkvi sv. Jakoba.

— Na obletnico tragične smrti akademika Frančka Župca, v torek, 16. t. m. bo zanj ob 7 jutraj v frančiškanski cerkvi pri glavnem oltarju sveta maša in Requiem.

— Slovesna maša zadušnica za obletnico tragične smrti akademika Jaroslava Kikljiča bo v ljubljanski stolnici v četrtek, 18. marca ob 7 jutraj.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

Berite najboljši slovaški satiričen roman

»DEMOKRATI«

Spisal Janko Jesensky.

V nekaj dneh bo izšlo najlepše delo velikega italijanskega pisatelja Fogazzara

»PESNIKOVA SKRIVNOST«

Roman je pesem ljubezni.

Iz Novega mesta

Smrt uglednega moža. V Brusnicah pri Novem mestu, je v petek dne 12. marca umrl tamkajšnji posestnik in gostilničar gospod Andrej Hudoklin, mošt poštenjak, mož, ki je moral na stara leta namesto počitka občutiti vso težo življenja. — Pokojni Andrej Hudoklin je dosegel visoko starost 72 let. Vse življenje je trdo delal in odgojil svojih pet sinov v strogo krščanskem duhu. Vsi njegovi sinovi so danes popolnoma preskrbljeni, a eden je umrl. Eden je posestnik in gostilničar v Brusnicah, drugi je občinski tajnik brusniške občine, tretji je podčastnik bivše mornarice, četrti pa je posestnik v Suhadolu. Mož se je zadnje

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Poklicna šola v Kranju. Od 1. januarja po- sluje v Kranju poklicna šola. Nad 700 mladenčev iz vsega kranjskega okrožja obiskuje pouk na tej šoli, in sicer v strokovnih razredih kovinske in lesne obrti. Dalje v razredih za ostale rokodelske poklice, v trgovskem oddelku, v razredih male in velike trgovine ter v knjigovodskih razredih.

Požar v Kranju. Suho vreme je pripomoglo, da se je po neprevidnosti nekega delavca raznel požar v baraki stavbene tvrdke Bidovec v Kranju. Gasilci so ogenj pogasili, vendar je baraka skoraj pogorela.

Učiteljski izpiti v Kamniku. Zadnji teden je bil v kamniškem okraju izpit za učitelje. Izpit so napravile učiteljice Herzog, Zeginigg, Lagler, Cejka in Kaiser.

Smrtna kosa. V Lučah pri Senčurju pri Kranju sta umrli 66letni posestnik in gostilničar Ivan Jekovec ter 80letna Marjana Perdan. V Repnjah je umrl Ivan Hlebčar, v Zg. Teneti-šah Helena Grašič, na Golniku Alojzij Zidar, v Seničnem Emil Vetrnik, na Pristavi pa Antonija Primožič. V občini St. Vid nad Ljubljano so umrli: Alojzij Lampič iz Stanežič, Ivan Kosmatin iz Vižmarjev, Ljudmila Verbič iz Vižmarjev, Stanislav Cedilnik iz Zgornjih Gameljnov, Franc Ložničar iz Vižmarjev in Ivan Vočič iz St. Vida. V Poljanski občini so umrli Jožef Frlan iz Poljan, Ivana Bogataj iz Javorji, Ivan Tavčar iz Japori, Ivan Čemažar iz Murave. V občini Trata v Poljanski dolini so umrli: Feliks Končan iz Brebovnice, Karl Mihael Paul iz Fužin, Franc Dermota iz Fužin, Neža Špiček iz Stare Oslice. V Ratečah je umrl občinski ubožec Julij Drešček.

S Spodnjega Štajerskega

Imenovanje. Bivši ravnatelj tobačnega skladišča v Gradcu nadinspektor Vladimir Lass je postavljen od finančnega ministrstva za upravnega ravnatelja pri višjem finančnem predsedniku na Dunaju. Vladimir Lass je bil doslej v službi pri tobakarni »Austria« v Mariboru.

80letnica je praznovala nedavno kmetica Terezija Iglarjeva v St. Lovrencu na Pohorju. Daleč naokoli znana ženica je v visoki starosti še izredno čvrsta.

Kaznovan trgovec. Pred deželnim sodiščem v Gradcu se je pred nedavnim zagovarjal 45letni, v Maribor pristojni in v Mozirju rojeni trgovec Jožef Dobrovnik zaradi tihotapstva z devizami. Obdožben je bil, da je v času od avgusta 1911

čas zelo veselil počitka po trudopolnem delu v krogu svojih otrok, od katerih je upravičeno pričakoval, da mu bodo sladili večer življenja. Toda današnji čas je neizprosno gospodar vseh, zato tudi njemu, starčku ni prizanesel. Mesto mirnega in udobnega življenja, mu je prinesel razburljivih in težkih dni, prinesel mu je bolešt, ki se mu je zajedla globoko v srce. Zbolel je in končno podlegel... Z njim je legel v grob eden zdravih pristno dojenjskih kmečkih mož, na katere vedno redkeje naletimo. Kakšen ugled in spoštovanje je pokojni užival, pričajo dejstva, da je bil dolga leta porotnik, sodno zapriseženi cenilec, nad 30 let občinski odbornik in dolgoletni član hranilnišnega načelstva. Pokojni je bil tudi strasten lovec in vnet častilec sv. Huberta, kar ni prav nič čudnega, saj je bival po Gorjanci, v katerih je še danes različne divjadi dovolj. Bil je lovski zakupnik dolga, dolga leta. Tudi dober pevec je pokojni bil in se je kot tak dolgo vrsto let udeleževal pri cerkvenem zboru farne brusniške cerkve. Kot mož katoliškega prepričanja, je bil pokojni zvest naročnik in bralec vseh katoliških listov. — V nedeljo, dne 14. marca je bil pokopan ob veliki udeležbi ljudi na farnem pokopališču v Brusnicah. — Naj mu svetl. večna luč, prizadetim naše iskreno sožalje.

Mojstrski izpiti v Novem mestu. Vse kandidate, ki so se tokom leta 1942 prijavili za polaganje mojstrskih izpitov, kakor tudi one kandidate, ki so se že v tekočem letu prijavili k tem izpitom, pozivamo, da se zgledajo v pisarni obrtnega združenja, Poverjenstva v Novem mestu, med uradnimi urami, kjer bodo prejeli vsa zavezna navodila. Zgledajo se je v temle vrstnem redu: V ponedeljek, dne 22. marca naj se javijo mizarji, kjučavničarji, kleparji in pečarji, v torek, dne 23. marca kolarji, sedlarji, krojači in šivilje; v sredo, dne 24. marca mesarji, čevljarji in brivci. — Pozivamo pa vse kandidate, da se navedenega vrstnega reda točno drže. One kandidate iz podeželja in bolj oddaljenih krajev, in pa one iz Bele Krajine, opozarjamo, da prinese vse potrebno orodje (vsaj jargamo) in pa vse potrebni material s seboj, da bodo lahko takoj, po prejetih navodilih pričeli svoje praktično delo za izpit v delavnici, ki jim bo odkazana. — Teoretski del mojstrskih izpitov se bo pa pričel v soboto, dne 27. marca jutraj. Tončno ura bodo kandidati zvedeli, ko se bodo osebno javili v naši pisarni. — Združenje industrijev in obrtnikov, Poverjenstvo v Novem mestu.

do aprila 1942 na različnih krajih Sp. Štajerske razpotal s tujimi devizami, in sicer najmanj z 210.000 kunami in 93.000 lirami. Za ta denar pa ni imel pooblastila in tudi denarja ni ponudil uradu za devize, kakor bi ga po predpisih moral. Zagovarjal se je, da predpisov ni poznal. Obsojen je bil na 4 mesece zapora, 2000 mark kazni in 3588 mark odškodnine.

Huda nesreča pri premikanju na kolodvoru. Pretekli četrtek se je zgodila na mariborskem kolodvoru huda nesreča med premikanjem tovarnih vagonov. 46letni premikalec Ivan Kranjc iz Pekar pri Mariboru je po nesreči prišel z glavo med odbijače. Z nevarnimi ranami na glavi so ga prepeljali v bolnišnico. Isti dan se je ponesrečil prav tam 32letni premikalec Jakob Mlakar iz Studencev. Tega je le podrl vagon, tako da si je pri tem zlomil nogo.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 79letna zasebnica Rozalija Krajshek, 41letna zasebnica Frančiška Kotnik, 16letni čevljarški vajenec Alojzij Pras iz Silvnice, 88letna zasebnica Ivana Lešnik s Pobrežja, 35letna žena polic. uradnika Ačko Jožefina roj. Potokar, 26letna zasebnica Ivana Krautberger iz Zg. Selnice, 40letna delavčeva vdova Marjeta Ronšek, 31letni pomočni delavec Peter Krenčnik iz Selnice, čevljarjev sinček Herbert Lešnik, delavčeva hčerka Terezija Bebič iz

Selnice ob Dravi, 72letni viničar Jožef Fork, 68letni trgovec Ivan Stieber, zasebnica Fani Fijavž roj. Volavšek. Na Dunaju je umrl posestnik in klučavničar Henrik Dobnik iz Konjice, star 51 let. V Ormožu je umrla 92letna vdova zdravnik Ana-stazija Heiss roj. Rupnigg. Na bojišču v Tunisu je padel 27. februarja 20letni Matija Jug, vojak v polku gorskih lovec, doma iz Maribora. V obrambnih bojih pred Stalingradom je padel 5. februarja inž. Fritz Chahal, vodja radijske patrle, doma iz Maribora.

Iz Hrvaške

Zborovanje višjih ustaških funkcionarjev. Pretekli teden so se zbrali v Zagrebu vsi višji ustaški funkcionarji ter so imeli daljšo konferenco z ministrom za narodno gospodarstvo dr. Balenom, pravosodnim ministrom dr. Artukovićem, državnim tajnikom dr. Vrančičem in Markovičem in glavnim ravnateljem za propagando Kovačičem. Zborovanje je vodil vodja ustaške organizacije državni minister dr. Šolc, ter je imelo namen po-jačati medsebojno delovanje ustaških organizacij in državnih oblasti na polju prehrane in državne obrambe.

Stalno naraščanje števila prebivalstva v Zagrebu. Zagrebško časopisje poroča, da šteje mesto Zagreb trenutno okoli 800.000 prebivalcev s 70.000 gospodinjstvi. Leta 1940 je imel Zagreb 242.500 prebivalcev in 57.780 gospodinjstev.

Letalski promet med Zagrebom in Milanom. Dne 8. t. m. so zlet vstopili redni letalski promet med Zagrebom in Milanom ter med Zagrebom in Budimpešto.

Prijeta partizanima. Pred naglim sodiščem v Zagrebu sta se pred kratkim zagovarjala Josip Popratilj, rojen v Žuniču, občina Vinica v žrnovski- skem okraju in Milan Ivković iz ogulinskega okraja. Oba sta državljana NDH in sta pripadala partizanskim skupnam ter se udeleževala raznih partizanskih oboroženih napadov. Naglo sodišče je oba obsodilo na smrt ter je bila smrtna kazen tudi izvršena.

Ukrep proti pijančevanju. Oblasti v Vareš-Majdanu so izdale odredbo, po kateri gostinski obrati v dneh, ko prejemajo delavci tamkajšnjih državnih rudarskih podjetij plače, po 18. uri sploh ne smejo več točiti alkoholnih pijač.

Smrt hrvaškega književnika. V Jaski je pred dnevi umrl hrvaški književnik Vlado Vlaisavljevič, znan po svoji zbirki novel »San i javan in po pesmih, ki so bile lani objavljene v zborniku pesmi »Ranjeni galeb«. Pokojni Vlaisavljevič je bil v zadnjem času urednik »Književnega tednika« v Zagrebu.

Iz Srbije

Prvi transporti oveznikov srbske delovne službe odhajajo na obvezno delo. Beograjski nemški dnevnik »Donau Zeitung« poroča, da je dne 12. t. m. odšel iz Beograda v Bor prvi transport oveznikov srbske delovne službe, letnikov 1917 do 1921. Fantje in moške, ki so bili vpoklicani na štirimesečno obvezno delo za izvajanje javnih del na srbskem področju, so se omenjenega dne zbrali na dvorišču poveljstva gasilske straže v Bilojski ulici. S seboj so prinesli potrebno perilo in jedilni pribor. Preden so se razporedili v štiristope, jih je nagovoril upravnik mesta Beograda in beograjski župan Draga Jovanović ter jih je vzpodbujal, naj se vsakega dela lotijo s koražjo in veseljem, da bodo srbskemu narodu delali čast. Ob koncu njegovega govora so vsi vzkliznili: Živela Srbija. Zatem je vsak oveznik dobil hrano za pot, in sicer 1 kg kruha, pol kg elanine, četrt kg salame, četrt kg šunka in pol kg grozdnega sladkorja. S prvo skupino, ki je štela 750 mož in kateri bodo kmalu sledile še druge, je odšlo tudi šest kuharjev. Vsi ovezniki so bili razdeljeni v posamezne skupine po 150 mož; vsaki skupini je bil dodeljen tudi zdravnik. — Preden se ovezniki odkorakali na postajo, jih je nagovoril in pozdravil tudi zastopnik nemške organizacije Todt.

Umrl nam je naš ljubljani, dobri oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

ANTON DEKLEVA

profesor glasbe v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 17. marca 1943, ob pol treh popoldne z Zal, kapele sv. Andreja, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana - Štožice, dne 15. marca 1943.

ZALUJOČI OSTALI

naša prava ljudska igra in ne samo literarna umetnina za poznavalce. Jubilejna predstava Hamleta je doživela v naši Drami popoln uspeh.

Dovolj solate na trgu. Ljubljanski trg je sedaj prav dobro založen z zgodnjo solato. Predvsem je sedaj v obilici domačega motovilca, tako da se gospodinjstvom ni treba več dremati za zap. Dost je tudi uvožene solate iz goristiške pokrajine in drugih južnih krajev. Enako je tudi trg dobro založen s pomarančami in s čebljo. Pri semeniščarjih se razvija živahna kupnja s semen. Semena so nekoliko dražja kakor lani; običajen zavitek je po 1.50 lire, prav krepko ceno pa imata zlasti semenski grah in čebljuček.

V Ljubljani so umrli od 5. do 11. marca: Potonik Marija, sestra Karmela, 63 let, šolska sestra, Lončarska steza 2; Kalister Marija roj. Blažič, 83 let, vdova carinskega uradnika, Vidovdanska cesta 9; Golob Jurij, 79 let, delavec, Korotanska ulica 19; Kotnik Karolina roj. Fabijančič, 57 let, vdova fotograf, Domobranska c. 5; Lokar Dušan, 23 let, poročnik korvete bivše jugoslovanske mornarice, Prijateljeva ulica 8; Robida Albin, 60 let, bivši trgovec, Japljeva ulica 2; Fekonja Marija roj. Sojer, 53 let, postrožnica, Poljanski nasip 40; Rožanec Franc, 79 let, mizar, pri pomočnik, Japljeva ulica 2; Sayer Albin, 81 let, odvetnik, Resljeva cesta 15; Podkrajšek Uršula roj. Zadnikar, 94 let, vdova za magistratnega ekonoma, Ilirski ulica 16; Dobnikar Jože, 58 let, posestnik, Toško delo 7; Roth Leopold, 86 let, okrajni glavar v p. Vidovdanska cesta 9; Ovsvec Ivanka roj. Maležič, 51 let, žena strojnika, Kopitarjeva ulica 6; Stranek Brigita roj. Bežan, 36 let, žena zidarja, Trsalska ulica 5; Pinterič Marija roj. Schrank, 68 let, višji sodni ofic. v p. Rožna dolina, Cesta VI-3; Struželj Helena roj. Zarnik, 82 let, vdova sodarskega mojstra, Miletičeva ulica 20; Lipovšek Karel, 76 let, uradnik drž. žel. v p. Prijateljeva ulica 8; Gosar Ivan, 3 leta, sin čeljarkega pomočnika, Poduljak 17; Blane Franc, 45 let, univerzitetni uradnik, Malčazeva ulica 13; Humer Marija, 72 let, kuharica, Japljeva ulica 2; Stepič Jože, 60 let, pečar, Predjamska ulica 47; Hlede Tomaž, 70 let, krojaški mojster, Goriška ulica 35; Faganek Vekoslav, 23 let, sin posestnika, Ižanska 280.

V Ljubljanski bolnišnici so umrli: Frančiška roj. Bedenk, 73 let, žena mizar-skega pomočnika, Ločnikarjeva 7; Prem Al-

bert, 29 let, brivski pomočnik, Rožna ulica 27; Struželj Marija roj. Bernik, 82 let, vdova pleskarja, Jančeva ulica 1; Tomažič Elza roj. Majec, vdova faktorja, Domobranska cesta 25; Volaj Franc, 46 let, dninar, Kopalniška ulica 3; Kalar Anton, 40 let, hlapec, St. Pavla 24 pri Stični; Toif Marija roj. Hibšer, 40 let, žena uradnika OUZD, Staretova ulica 19; Kralj Angela, 42 let, delavka, Miletičeva, občina Stična; Pire Marija, 48 let, žena lesnega trgovca, Rakek 170; Marovec Ana, 3 in pol leti, hči sedlarskega pomočnika, Sušarskeva ulica 15; Kristan Karel, 57 let, knjigovozniški pomočnik, Rožna dolina, Cesta II-36; Bauman Franc, 1 leto, sin zidar-skega mojstra, Cerkljica 235; Einspieler Ema roj. Omanen, 80 let, vdova sodnega svetnika, Strelška ulica 34; Pire Branko, 40 let, vrt-narski pomočnik, Belgrad; Ilija Marija, 29 let, hči posestnika, Gornji Brnik 83, občina Cerklje pri Kranju; Kotlar Bernard, 3 mese-čen, sin zasebnega uradnika, Za garažami 113 a; Ravnikar Helena, 74 let, tovarniška delavka, Sostro 48, občina Dobrunje; inž. Kilar Anton, 81 let, gradbeni direktor v p. Nunska ulica 8; Wagner Stanislav, 64 let, vpokojenec, Bolgarska ulica 26; Brus Justina, 32 let, žena posestnika, Hotedriška 77 pri Logatcu; Možina Ivana, 52 let, žena paznika, Brezovica.

Opozorila davčne uprave

Taksa na hišno služnišad in na biljarde. Zaradi prenosa davka na služnišad in na takse na biljarde na mestno občino je bilo pobiranje obeh davšnih ustavljeno pred po-časnim prijetjem roka. Sedaj se bosta obe davšni zopet polirali in sicer do konca marca 1943. Do tega roka morajo torej davkoplačevalci prijaviti še vse neprijav-ljene biljarde in plačati takso v sobi 5-11, oziroma nabaviti davčno karto na sobi 5-11 davčne uprave za mesto v Ljubljani, za vse služnišade, za katere do sedaj še niso naba-tili davčne karte. Proti onim, ki bi se tega roka ne plačili obe navedeni taksi, se bo uvedlo kazensko postopanje.

Gledališče

Opera:

Torek, 16. marca: Zaprtlo.
Sreda, 17. marca, ob 17: »Eugenij Onjegin«.
Red A.

Cetrtek, 18. marca, ob 17: »Janko in Metka«.
Premiera. Red Premierski.
Petek, 19. marca, ob 14: »Princeska in zmaje«.
Mladinska opereta. Izven. — Ob 17:30: »Beg iz seraja«. Izven. Prvi nastop Nade Stritarjeve. Cene od prvi navzdol.

Prvi nastop Nade Stritarjeve. V petkovi predstavi Mozarlove opere »Beg iz seraja« bo nastopila prva sopranistka Nada Stritar-jeva v glavni ženski partiji Konstanca. — Stritarjeva je gojenka operne šole in učen-ka Julija Betetta. — Namesto bojne Polaj-narjeve bo pela odlejal partijo Blonde Ivana Ribičeva, ki je podala to vlogo še pred leti. Ostala zasedba bo običajna.

Drama:

Torek, 16. marca, ob 17:30: »Veliki mož«. Red Tork.
Sreda, 17. marca, ob 17:30: »Jesens«. Red Sreda.
Cetrtek, 18. marca, ob 17:30: »Ples v Trno-ve«. Red Cetrtek.

Pastiljske predstave v dramskem gledališču. V letošnjem postnem času bodo upri-žarjani v dramskem gledališču v Ljubljani pastiljske predstave »V času obiskanja«. Prvič je bila uprizorjena ta drama leta 1935 na odru Državnega gledališča in igrali so jo v dnevi Evharističnega kongresa pred nunsko cerkvijo. Drama je spisana na podlagi evangelija in zgodovinskih ugotovitev iz časa, ko so križali Jezusa. V nji nastopa veli-ko število svetopisemskih in zgodovinskih oseb. Uprizoritev zahteva mnogo pripravi, ki se že vršijo. Pastiljske predstave bodo ob delavnikih, nedeljah in o velikonočnih praz-nikih, na kar občinstvo že danes opozarjamo. V zadnjem času so našli v Drami teja predmete: 1. bo, sivo moško usnjeno roka-vice, etui za očala. Lastniki dobijo predme-te pri mojstru Lebnu v Drami.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 21. mar-ča, ob pol 4 popoldne Klubudova drama »Praznik cvetočih češenj«. Predpoda-va vstopne v nedeljo dop. od 10—12 in tri ure pred pričetkom predstave v društveni pla-riar. Petrakova ulica 12, I. nadstropje, desno.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnice: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trnkovec, d. Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenbur-гова ulica 7.

General Queipo de Llano

V teh dneh je bil upokojen španski general Queipo de Llano, ki je star zdaj 68 let in ima za seboj tako življenjsko pot, ki vsebuje mnogo zanimivih dogodkov. Kot potomec ugledne asturijske plemiške rodbine, se je odlikoval kot konjski častnik v dveh vojnah. V špansko-ameriški vojni se je boril na Kubi v času, ko je Španija izgubila poslednje posojilke svoje nekdanje imperialne veličine, in boril se je v Maroku proti rfskim upornikom, ko si je Španija utrjevala svoje mesto na afriškem ozemlju. Tu v Maroku se je dvignil španski narodni zanos pod Francos. Queipo de Llano se je bolj kot vojaško udeležil španske državljanske vojne v pogledu propagande in sicer na tak način, da si je vojno brez tega generala sploh ne moremo več misliti. Že v prvih dneh upora v Maroku je Queipo de Llano koj pristopil k Francu. Z držnim udarom na Seviljo je maroškim Francovim legionarjem zagotovil trdnjavo na španski kopni zemlji. Vpravi na nekem inspekcijskem potovanju v Sevilji je bil Queipo de Llano dne 17. julija 1936 prejel obvestilo, da je v Maroku izbruhnil odpor. Poveljujoči general v mestu se ni mogel odločiti, na katero stran bi vzpostavil svoje čete. Queipo de Llano je brž planil vanj, rekoč: »Moje čete so pred vratmi. Takoj prevzamem poveljstvo« — in je dal poveljnika prijeti. Tistih nekaj mož, ki jih je res imel na razpolago, je dal opremiti s ponarejenimi bradami in peljali v tovarnih avtomobilih po seviljskih cestah kot »avantgardo Fran-

covca, da je bilo videti, ko da je dotok izkrenanih čet neusahljiv. Hkrati se je tudi koj poslužil naprave, ki je s spretnim ravnanjem postala v naslednjih treh letih njegovo najboljšo orožje, to je: radio. To svoje orožje je v svojih radijskih govorih, ki so bili polni šegavosti in hudomušnosti in naslovljeni na prijatelje in sovražnike, neprestano brusil in brusil, tako da je utegnil slednjič

Sport

Livorno : Triestina 0 : 0

V nobenem športu niso možna tako velika presenečenja kot v nogometu. Kdaj pa kdaj se zgodi, da zaigra to ali ono moštvo tako uspešno ali srečno, nasprotno pa tako slabo ali nesrečno, da postavi na glavo vso nogometno logiko in matematiko. Livorno je trenutno najmočnejša enajstoričnica v državnem nogometnem prvenstvu. Livorno je v družbi 16 moštven na prvem mestu, Triestina pa na dvajstem. Po vseh logičnih računih bi se moralo zgoditi, da bi Triestina pustila včeraj obe točki v Livornu. Izid pa je bil neodločen 0:0 in to pomeni v drugem delu državnega nogometnega prvenstva največjo senzacijo.

Najtežjo tekmo so gledali včeraj v Milanu, kjer se je kosala Ambrosiana z Juventusom. Številni gledalci so morali biti pač zadovoljni s svojim moštvom, s slavno Ambrosiano, ki je zmagala z 1:3. Predstavniki Milana si je spet opomogel za dve točki in je sedaj v družbi s Torinom na drugem mestu prvenstvene razpredelnice. Juventus zaostaja za njima za polne tri točke in je sedaj že gotovo, da je izločen iz kombinacije za prvo mesto.

Isti izid kakor v Milanu je padel tudi v Torinu na tekmi med domačo enajstoričnico in Benečani. O slednjih bi lahko rekli, da se poslavljajo iz tovaršije najboljših, zakaj po pravih prvenstva izpadeta zadnji dve moštvi in preideta v drugi razred. Venezia je zadnja in sameva na repku razpredelnice s 13 točkami. Torino je torej zmagal, izid pa je bil 3:1. Od osmih včerajšnjih tekem jih je končala kar pet neodločeno, v ostalem pa so dosegli naslednje rezultate:

Torin: Torino—Venezia 3:1
Genova: Liguria—Milano 2:2
Bergamo: Atalanta—Vicenza 2:2
Rim: Lazio—Fiorentina 3:3
Bologna: Bologna—Roma 4:2
Bari: Bari—Genova 0:0
Milano: Ambrosiana—Juventus 3:1
Livorno: Livorno—Triestina 0:0.

Triestina je zmanjšala naskok Livorna za eno točko. Igrali bodo še šest nedelj in še vedno je možno, da se bosta Torino ali Ambrosiana pojavila na prvem mestu. Livorno vodi s 35 točkami, za njim pa sta omenjena dva s 32. Vrstni red naslednjih je tale: Juventus 29, Genova 28, Milano 27, Bologna 26, Fiorentina 25, Lazio in Atalanta po 23, Roma 20, Bari 19, Triestina in Liguria po 18, Vicenza 16, Venezia 13.

B razred

V B razredu je zanimivo spremljati usodo Modene in Napolija, ki sta igrala v pretekli sezoni v najvišji skupini. Doslej sta na drugem, odnosno na četrtem mestu. Najuspešnejša je še vedno Spezia, ki je odpravila včeraj Palermo juve s 3:0 in si zagotovila vodstvo z 32 točkami. Pregled rezultatov v B razredu je naslednji: Pisa: Pisa—Pro Patria 1:0, Pescara:

reči, da je radio prav tako pripomogel k zmagi kakor bečneti in granate.

Takrat so Queipo de Llano koj izročili poveljstvu južne armade, ki si je z njo izvojeval več zmag. A ljudstvu je bil bolj všeč kot radijski general kakor kot poveljnik zmagovalne armade. Po končani državljanski vojni je Queipo de Llano izgubil svoj glas, to se pravi, da se ni več oglašal v radiu. Kmalu zatem je odšel iz Španije in je do svoje upokojitve bival kot načelnik vojaške misije v Italiji.

Novara—Pescara 4:1, Savona: Savona—Alessandria 3:0, Cremona: Cremonese—Modena 0:0, Udine: Brescia—Udinese 1:0, Siena: Anconitana—Siena 3:0, Laspezia: Spezia—Palermo juve 3:0, Lodi: Fanfulla—Padova 2:0, Rim: Mater—Napoli 0:0.

Vrstni red in točke: Spezia 32, Modena in Pisa po 31, Napoli in Pro Patria po 30, Brescia 29, Padova 26, Fanfulla in Cremonese po 25, Anconitana 24, Novara 21, Pescara 20, Udinese 19, Siena, Alessandria in Savona po 17, Palermo in Mater po 16. Med vodilnimi moštvi je torej gneča in pot do naslova prvaka v B razredu je odprta še vedno lepemu številu moštven.

Domača igrišča oživljajo

Mars in Mladika sta otvorila letošnjo domačo nogometno sezono.

Sedaj, ko se približuje ljubljansko nogometno prvenstvo, so začeli nekateri klubi spet s treningom. Tudi do javne tekme je že prišlo včeraj in sicer na igrišču za Kolinsko tovarno. Mars je povabil Mladikarje na prijateljsko srečanje, tekma sama pa je spet privabila lepo število pristašev nogometne igre. Led je torej prebit in nogometaši bodo kmalu zaplesali prvo kolo. Včeraj je imela na igrišču za Kolinsko tovarno prvo besedo enajstoričnica Marsa. Živahno je zaigrala in poslala Mladikarjem kar tri žoge v mrežo. Izid je bil 3:1, čeprav ne bi mogli reči, da je moštvo Mladike tako hudo zaostajalo. Ima pa Ahilovo peto v vratarju, ki se bo moral z večjo vneto lotiti svoje športne obrti. Tokrat je šlo seveda bolj za vajo, čez dva tedna pa bodo nastopila moštva spet v svoji polni bojni opreči.

Sportni drobci

Nogometne starine na igrišču v Zagrebu. Dobrih 5000 gledalcev je privabila v nedeljo v Zagrebu nenavadna nogometna tekma, na kateri so nastopili nekdanji ljubljenci Haška in Gradjankega. Med drugimi so bili na zelenem polju tudi Babič, Mihelčič, Kunst, Rupec, Zinaja itd. Domenili so se za skrajšano igro, izid pa je bil neodločen 2:2. V drugi tekmi je spet nastopila enajstoričnica starih oženjenih in enajstoričnica neozženjenih. Sreča je bila na strani oženjenih, ki so zmagali s 6:1. Izkupiček zabavne športne prireditve je bil namenjen za zimsko pomoč.

Odlikovanje veslačev, ki so ga uvedli pred leti v Nemčiji, je pokazalo tudi v pretekli sezoni lepe uspehe. Najbolj vneti veslači dobijo namreč poseben znak, ki ga smejo nositi eno leto. Zato morajo tekom leta veliko veslati, razen tega pa morajo prestati tudi plavalni izpit, ki obstoja v plavanju na 15 minut. Kdor si pribori veslaški znak petkrat, ga sme potem trajno nositi. Letos so izdali 452 takih znakov. Med odlikovanci ženskega starostnega razreda od 40 do 50 let je bila tudi gospa, ki je prinesla ocenjevalni komisiji potrdilo, da je preveslala v preteklem letu nič manj kakor 4308 km.

Nils Karlsson je bil junak švedskega smučkega prvenstva. O Karlssonu poročajo, da je v tako sijajni formi, da mu trenutno ni na svetu enakega. Prvič v zgodovini švedskega smučkega športa se je zgodilo, da je isti tekmovalac zmagal na obeh dolgih progah smučkega teka, na 30 in 50 km. Po 50 letih, odkar prireja državno smučsko prvenstvo, se je posrečilo Karlssonu, da je zmagal v istem letu najprej na 30 km in potem še v smučkem maratonu. V teku na 50 km mu je bil zelo nevaren tekmelec bivši svetovni prvak Dahlquist. Slednji pa je zaostal za nekaj minut in moral čestitati Karlssonu, ki je zmagal v 3 urah 44:23 min. Alfred Mahlquist je bil torej drugi, Sven Edin pa tretji.

Achilles Jaervinen umrl Družina Jaervinenov, ki je dala finski lahki atletiki vrsto svetovno znanih tekmovalcev, je spet v žalosti. Oče Jaervinen je zmagal že na drugi olimpijadi, njegovi sinovi pa so se izkazovali zlasti pred 15 leti. Achilles Jaervinen je dosegel na amsterdamski olimpijadi srebrno kolajno v desetboju, pozneje pa je postavil v isti panogi svetovni rekord. Niegov brat Kale, finski prvak v suvanju krole, je padel v rusko finski vojni, starejši brat Matti pa je znan kot svetovni prvak v metanju kopja. O Achillesu čitamo, da se je smrtno ponesrečil in da je podlegel poškodbam v 37. letu starosti.

ponos je bil trikratni, še nikoli prikazani salto v zraku. Večletno vežbanje mu je pripomoglo, da je dosegel ta smoter, a tudi večletno skupno sodelovanje obeh bratov s tovariščo Pero. Potem pa je Alfredo Cadona spoznal artistinjo Lilijano Leitzelovo. Kakor lutka je s svojo nežno, vitko postavbo in svojimi plavimi kodri vplivala poleg visokoraslega moža. Alfredo se je zagledal v plavaloso Lilijano — do slovesa. Lilijana je odpotovala na sever, oba Cadona pa v Ameriko. Mahoma pa se je Alfred pojavil nekje na Švedskem, kjer je Lilijana nastopala. Pripeljal se je bil za en dan z letalom tljak. Poročila sta se. Potem sta odšla vsak na svoje službeno mesto. Samo 24 ur sta uživala svojo srečo. Kasneje je Alfredo nastopal v Berlinu, Lilijana pa v Kodanju. Bilo je 12. februarja 1931. Lilijana je strmoglavila iz obrobov v globino. S posebnim letalom se je Alfredo pripeljal iz Berlina v Kodanj. A Lilijana se v bolnišnici ni več zavedla in je umrla.

Cez štiri tedne nato se je Alfredo oženil z Vero Brucejevo, da je tako rešil svojo »točko«. Njegov trikratni salto v zraku mu je bil zdaj vse na svetu. Vera je zagrozila, da bo oba brata zapustila. Več let je trpela pod mukami ljubosumnosti — in je zraven molčala. Zdalj, ko je bila Lilijana mrtva, je tudi ona zahtevala svoje.

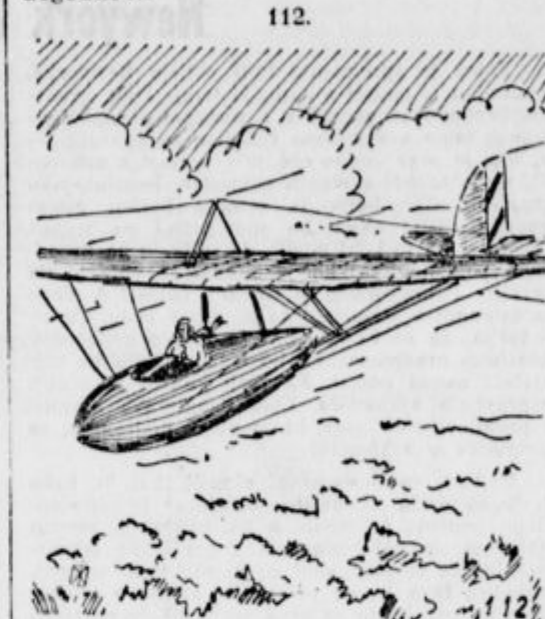
Cez tri mesece nato je padel Alfredo na tla. Zlomil si je roko v zapestju in ni mogel več nastopiti. V Long Beachu ga je Vera Brucejeva prisilila, da je postal v cirkusu ravnatelj manež, dasi se je hotel ustreliti, ker ni mogel več uživati ploskanja množice.

Tako je potoval Alfredo iz mesta v mesto in je moral le nemo gledati, kako so drugi uživali slavo. Sam pa je stal spodaj v maneži v rdečem fraku, obitem z zlatimi vrvicami. Alfredo ni mogel tega več prenašati. Tedaj se je Vera dala ločiti od njega in je zahtevala denar.

POVEST PILOTA STEFANA

»Taka, vidiš je ta zgodba, ki sem ti jo obljubil,« je rekel Stefan. »Od tedaj je potekla lepa vrsta let. Postal sem velik in le od časa do časa se spominjam vseh teh dogodkov.«

Jasno je, da sem se nato vpisal v letalsko šolo. Majhna jadralna letala sem kmalu obvladal. Letanje z jadralno se mi je zdelo lepše kot z motornim letalom, ker je tako tiho brzela po višavah.

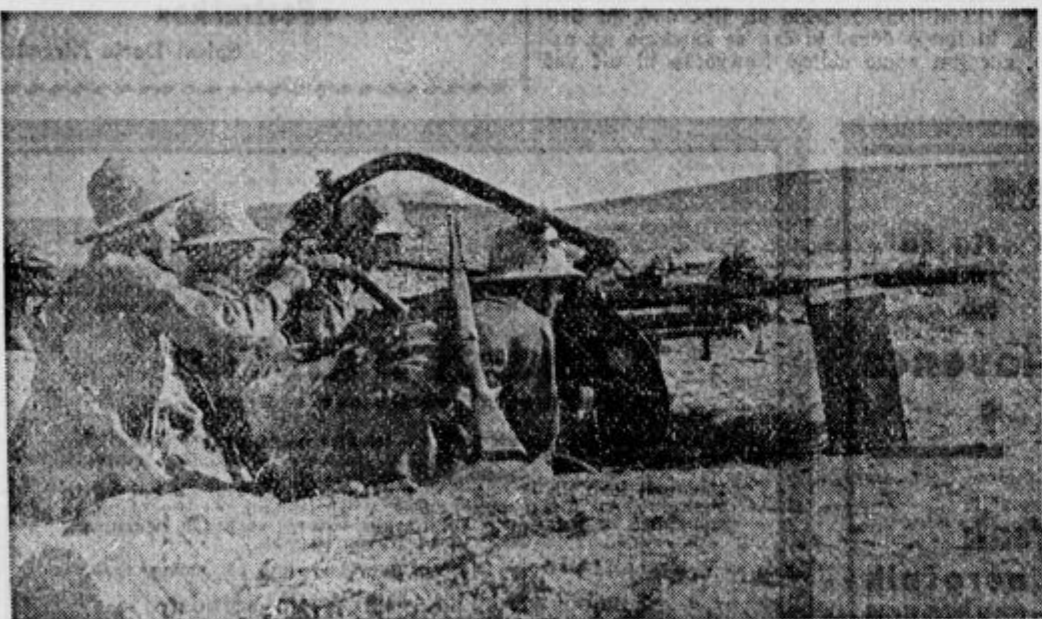
Prišel je dan letalskih izpitov. Dosti ljudi se je nabralo na našem letališču in vsi so z odprtimi usti gledali vragolije, ki smo jih počenjali v zraku. Po končanih izpitih smo se postavili v vrste in jaz najmlajši med njimi sem bil imenovan za zastavonošo.

Pri odvetniku sta se poslednjikrat sešla. Alfredo je imel še 120.000 dolarjev, ki si jih je bil prislužil s svojim smrtnim saltom. Ta denar bi moral izročiti Veri, a potem naj bi živel v cirkusih kot hlevar, nepoznan in nepriznan... Zmešalo se mu je. Dvakrat, trikrat je ustrelil v Vero in nato še nase.

Sestre Voiglove iz Berlina, tri lepe, mlade artistinje, so z imenom »Leteče zvezde« nastopale v nekem poljskem cirkusu in žele obilo priznanja in slave. Ferdinand Kortess, ki je oskrboval pri nastopih višinsko razsvetljavo v cirkusu, se je zagledal v najstarejšo od treh sester, a ta ni marala zanj. Stvar je šla tako daleč, da je Kortess ponoči vdrl v stanovanje sester in so ga sestre vrgle ven. Kortess te žalitve ni mogel pozabiti in je zasnoval satanski maščevalni načrt. Trapecji, ki so sestre nastopale v njih, so se pozibavali na tankih vrveh iz žice. Žice so bile obešene v ogradiju cirkuske kupole. V to ogradijo in žice pa je Kortess napeljal močni električni tok. Konec ogradija je zvezal s kablom, ki je vodil k elektromotorju, s katerim so spuščali in dvigali težke kletke za zveri.

Pod odmoru se je začela točka »Letečih zvezd« z naslovom: »Igra s smrtjo«. Artistinje so se oklenile zibajočih se trapecov, nežno so se pozibavale v ozračju, se vrtele v vrtincih, se odmaknile in se spet oprijele trapecov. Istočasno so se odmaknile od trapecov, spolezle druga nad drugo, se ujele za roke. Bil je čudovit pogled nanje, zlasti še v barvnatih žarkih svetlobe.

Zgoraj pa je na ploščadi stal Ferdinand Kortess. Oči so mu žarele od sovraštva in besnosti. Dotaknil se je stikala in elektrika je prešla v žice. Vse tri sestre so hkrati strmoglavile v globino in si zlomile tilnik. Polcija je prišla kričočega, napol norega Kortessa, ne da bi prej vedela, čemu so tri sestre popadale na tla. Sijaj »Letečih zvezd« je zamrl.

Na bojišču v Tunisu: protitankovski top na postojanki.

Kriminal v cirkusu

Kriminal v cirkusu? Da bi se v cirkusu lahko zgodil kak zločin? Saj so vprav cirkuski »umetniki« navajeni na to, da se morajo znati premagati in se strogo držati discipline! Vendar tudi vanje šine časih satan in jih obvlada, kakor nam povedo sledeči primeri iz cirkuske zgodovine.

Eden najbolj senzacionalnih cirkuskih kriminalnih primerov je bil že pred več leti primer Hopperja. Američan Hopper je bil eden najslavnejših mojstrskih strelecov, na 30 m razdalje je prestrelil vizitko, ki jo je kak gledalec v cirkusu držal v roki. Visel je z eno nogo s sedla na dirkajočem konju in streljal v majhne steklene kroglice, ki so bile na glavi njegove žene, katere ga je spremljala na njegovih turnejah. Majcene žogice, ki jih je kdo metel v zrak, so se razpočile pod njegovimi strelji.

Hopper je nazval svojo »točko«: »Mr. in Mrs. Viljem Tell«. Krasna, mlada Hopperjeva žena je vzbujala zanimanje med občinstvom. Med njenimi oboževalci je bil tudi sin nekega milijonarja. Nekega dne se mu je bilo posrečilo priti v hotelsko sobo, kjer je stanovala Hopperjeva. Lepa artistova žena je ogorčeno zavrnila milijonarja in ga vrgla ven. Svojemu ljubosumnemu možu pa je to zadovalo zamolčala, vendar je zvedel zanj od drugih oseb. Nič ni črnilo o tem svoji ženi. Zvečer je kot navadno samozvestno nastopil v cirkusu. Ko si je položila njegova žena majhno, stekleno jabolko na glavo, je Hopper jako skrbno pomeril. Le neki hlevar je bil opazil, kako se mu je roka tresla. Orkester je bil tiho. Gledalci so vsi napeto zrl v dvojico. Strel je počil. Presunljiv krik — in Hopperjeva se je vsa v krvi zgrudila na tla. Krogla ji je bila prodrla čelo v sredini med obema očesoma. »Preveč globoko

sem pomeril,« se je mirno odzval artist in se je dal odvesti po policijskih stražnikih. Kasneje ga je sodišče oprostilo.

Cirkus Belli je potoval po južni Nizozemski. Kot povsod, je tudi tu vzbujala največ navdušenja »Brigantina«. Brigantina je bila vitka, rjava ciganka, zvezdnica cirkusa Bellija. Jezdila je v lahni obleki z rdečimi koradami krog vratu in na rokah. V svilenem mošnjčku je imela pri sebi svoje žonglerske kroglice. Počenjala je razne vratolomne umetnosti na svojem belcu brez sedla in urno ko mačka metala kvišku svoje kroglice in jih spet ujeala.

Nato je prišel poglaviti trik. V sredo maneže so položili desko in narisali nanjo s kredo obliko moškega. Jahalki so dali šest majhnih, lesketajočih se sekir, ki jih je med divjo ježo metala v desko. Kakor strele so švigale ostre sekire skozi ozračje in udarjale v desko, zadirajoč se vanjo po obrisih moškega. Slednjič se je postavil pred desko njen tovariš, prav tako umetni jahalec.

Nekoč sta se bila Brigantina in njen tovariš sprla. »Nesramnica!« je bil zavpil tovariš nanjo. »Bojazljivka,« je ta udarila nazaj. Brigantina je bila v dno duše užaljena. Pa ni bilo časa za kako spravo, zakaj vodja cirkusa je že poklical: »Vaša točka je na vrsti!«

Ciganka je planila na konja. Točka se je začela. Slednjič še poslednji trik. Grozen, živalski krik — in sekira je obitela v vratu njenega tovariša. Njegova kri se je pomešala s svežim žaganjem v maneži...

V primeru slavnih bratov Cadona pa ni bila maneža prirozišče njih grozodejstva. Stvar se je tudi sicer drugače razvijala, kot je bilo to videti v tozadevnem filmu. Res pa je, da so bile ženske vzrok nesreče bratov Cadonov. Alfredo Cadona je s svojim bratom Lalom in tovariščo Pero Brucejevo nastopal na »letečem trapecu«. Njegov

S. S. VAN DINE:

21

Umorjeni Kanarček

Vance se je dvignil. »Ce je tako,« je dejal, »čemu se je ta vaš izveščani vlomilec najprej poslužil tako neprimerne orodja in zakaj je pustil omaro nedotaknjeno?«

»Vee to zve, ko ga dobim v roke,« je trdo odvrnil narednik. »Boter, s katerim želim govoriti, je tisti a svilen oerajco in usnjatimi rokavicami!«

»Mene pa ta razgovor ne zanima bogve kako,« je izjavil Vance. »Nikdar me ne boš prepiral, da bi se poklinil vlomilec posluževal grebljice, da bi odprl jekleno ekrinjico.«

»Pozabite grebljico,« ga je nekoliko nevoljno zavrnil Heath. »Odprl je ekrinjico z jeklenim dletom, s katerim je preteklo poletje nekdo vlomil neke drugje... Kaj pravite k temu?«

»Prav to me muči, gospod narednik. Če bi tega ne bilo, bi bil popolnoma brez skrbi in bi vas takoj povabil na ekodelico čaja.«

Tajnik je naznanil policista Bellamyja in Heath je planil pokonci.

»Zdaj bomo dobili poročilo o prstnih odtisih!« je vzkliknil poln upanja.

Bellamy je vstopil in se približal Markhamovi mizi.

»Pošljite me stotnik Dubois,« je dejal. »Pošljite vam sporočilo o prstnih odtisih, ki jih je našel v stanovanju gospodične Odell.«

Segel je v žep in izvlekel orek ovoj, ki ga je na Markhamov mig izročil Heathu.

»Dognali smo, kdo je pustil odtise. Stotnik Dubois je izjavil, da sta oba odtisa narejena od iste roke. Ta roka pa pripada Tonyju Skeelu.«

»Tony Skeel?« je razburjeno vprašal Heath. »Zdaj smo z zadevo precej na boljšem. Skeel je bil že predkaznovan in je pravi umetnik v svojem poklicu.«

Odprl je ovoj in izvlekel iz njega podolgovat papir in moder list, na katerem je bilo nekaj vrst napisanih s strojem. Proučil je list, zadovoljno zagodrnjal in ga izročil Markhamu. Z Vancejem sta se približala prijatelju. Na vrhu sta bila dva posnetka mladeniča gostih las, pravihlin potez in močne brade. Oči so bile velike in svetle. Brke je imel skrbno pristrižene in lepo naravnane. Pod obema slikama je bil kratek osebni popis, njegovo ime, priimek, očetovo ime, bivališče in seznam zločinov, katere je zagrešil. Spodaj sta bili dve vrsti majhnih kvadratkov. V vsaki vrsti jih je bilo pet. V vsakem kvadratu je bil po en prstni odtis. V peterih zgornjih kvadratih so bili odtisi prstov na desni roki, v spodnji vrsti pa odtisi prstov leve roke.

»To je torej elegantni mladenič, ki je vpeljal modo svilenih erajc v večerni obleki!« Vance je ogledoval list s satiričnim izrazom. »Pametno bi bilo, če bi bil uvelod modole golenic s frakom. Newyorška gledališča so pozimi strašno mrzla.«

Heath je spravil list s slikami v ovoj in pregledal modri list, ki je bil temu priključen.

»Nobenega dvoma ni, da je to naš možakar!« Poslušajte, gospod načelnik! Tony Skeel: dve leti v poboljševalnici v Elmiru, 1902—1904, eno leto v ječi v Baltimore zaradi tatvine, 1906, tri leta v

Saint Quintinu zaradi napada in tatvine, 1908—1911, aretiran v Chicagu zaradi nasilnega vdora v stanovanje, 1912, nato izpuščen, aretiran in obojen zaradi tatvine v Albany, 1913, oproščen zaradi pomanjkanja dokazov, zaprt dve leti in osem mesecev v kaznilnici Sin Sing zaradi vloma, 1914—1916.«

Skrbno je zložil list in ga spravil v listnico.

»Je to vse, kar ste želeli?« je mirno vprašal Bellamy.

»Mislim da,« je veselo vzkliknil Heath.

Bellamy se je še nekoliko obotavljal in gledal načelnika. Markham pa je vzel iz predala škaflo cigar in mu jo ponudil.

»Lepa hvala,« je dejal policist in izbral dve cigari ter ju spravil v žep. Nato se je priklonil in odšel.

»Ali se smem poslužiti vašega telefona, gospod načelnik?« je vprašal Heath in pozval policijsko ravnateljsvo.

»Poiščite mi Tonyja Skeela in privedite ga takoj sem!« je velel. »Poiščite njegov naslov v seznamu ter vzemite s seboj Burkeja in Emeryja. Če je zginil, alarmirajte povsod in potrudite se, da ga najdete čimprej. Dobro ga zastražite, a ne ravajte preveč slabo z njim. Poglejte tudi, če ima pri sebi kakšno vlomilsko orodje. Predvsem bi rad dobil v roke jekleno dleto, dolgo en palec in tri osmine, z majhno zarezo na koncu... Čez pol ure pridem k vam.«

Odložil je slušalko in si pomel roke.

»Zdaj pa smo že na poti!« je dejal.

Vance je stal pri oknu in pozorno gledal proti mostu, držeč roke v žepu. Čez nekaj trenutkov se je počasi okrenil in zamišljeno pogledal Heathu.

»Nikakor ne, prijatelj!« je izjavil. »Vaš Tony je morda res odprl ekrinjico, njegova glava pa ni

dovolj modra, da bi mogla pripraviti vse, kar se je zgodilo snoči.«

Heath ga je zadovoljno pogledal in izjavil: »Nisem specialist za možgane, zato se zadovoljim s prstnimi odtisi!«

»V tem je velika napaka, dragi moj gospod narednik!« mu je mirno odvrnil Vance. »Zadeva krivde v tem primeru ni tako preprosta, kakor si predstavljate. Naravnost satanske je zapletena. Ta elegantni gizdalin je samo še bolj zapletel vso zadevo, ki je že sama na sebi skoraj nerešljiva!«

X. Prisiljen razgovor.

Torek, 11. septembra, ob 20.

Markham je, kakor navadno, večerjal tudi ta večer v Stuyvesantu in povabil tudi naju z Vancejem, da sva ostala z njim. Brez dvoma je upal, da se nihče izmed znancev ne bo ljubilo, če bo videl, da ima družbo. Ni se mu ljubilo, da bi odgovarjal na vprašanja radovednežev. Pozno popoldne je začelo deževati in medtem ko smo bili pri večerji, je začelo liti kakor iz škafa. Videti je bilo, da dež ne bo tako kmalu prenehal. Po večerji smo si poiskali samotni kotiček, kjer bi lahko v miru kadili. Sedeli smo šele kake četrte ure, ko se nam je približal debelusen možakar, cvetočega obraza, s sivimi in redkimi lasmi. Z veseljem glasom je Markhamu voščil dober večer. Čeprav ga nisem poznal, sem takoj uganil, da je to Karel Cleaver.

»Prejel sem vaše pismo, v katerem ste mi sporočili, da želite govoriti z menoj...« Njegov glas je bil čudno nežen za njegovo veliko in močno postavo. Čeprav je govoril ljubezno, je bilo v njegovem glasu mogoče spoznati hladnost in preračunatost.

Newyork leta 1943

Vojna je spremenila tudi obličje Newyorka. Manhattan je ponoči v najhujši temi. Tudi spomenik Svobode je zagrnjen s plaščem teme. Velikanske table s svetlobno reklamo so ugasnile — in, kar je prav čudno občutiti: promet z avtomobili se je zaradi skrajšanih odmerkov benzina jako zmanjšal. »The horse is coming back,« pišejo ameriški listi: »Konj bo spet prišel na vrsto.« Kdo bi si bil to kdaj mislil, da se bodo na Broadwayu pojavile kdaj kočije s konjsko vprego! Pa bicikli!... Newyorčani se vozijo s kolesi! A glede na zatemnitev stanovanj še ni vse v redu. Časnikarji tožijo, da se Newyorčani še nočejo prilagoditi oblastnim predpisom, da bo treba, da jih bo kak letalski napad poučil. Na vseh koncih in krajih pripravljajo zaklonišča. Celo gangterske beznice iz prohibicijskih časov, ki so vse v podzemlju, so preuredili v zaklonišča.

Medtem so Newyorčani okusili tudi to, kako je, če so živela odmerjena. Začelo se je pri sladkorju, bencinu in mesu, a na pristojnih mestih zahtevalo, da naj bodo tudi druga živila odmerjena. Čez da revnejši sloji ne bi bili zapostavljeni. Posledica tega je, da potrošniki stojijo v vrstah. Lastniki restavracij so pred svoje lokale postavili klopi, natakarji pa dajejo čakajočim ljudem številke, da bi sleherni vedel, kdaj pride na vrsto. Na cesti prevladujejo uniforme. Na sto tisoče žensk in moških so vtaknili v civilno pomožno službo. Tudi obličje časnikov se je spremenilo. Članki o junakih »baseballa«, ki so bili prej na prvih straneh, so zdaj na zadnji. List »Daily Mail« piše, da so evropski potniki, prišedši v USA, jako osupli, videč, kako v Newyorku zmeraj obhajajo kako zmago, ko ni nikjer nobena dosežena. Ljudje se zaradi zmaga kar naprej zabavajo. Vsak čas v dnevu preplešajo; v enem mesecu je bilo ustanovljenih 500 novih klubov, ki so mero-

dajni za proslavljanje zmag. Mnogo denarja se zasluži, a je zmeraj manjša možnost, da bi bilo moči za ta denar kaj kupiti, ker so zmeraj hujše prepovedi za prodajo nepotrebnih predmetov. Zato pa ljudje v zabaviščih napravijo skoraj ves svoj denar.

Ameriški vodja proizvodnje, Donald Nelson, je nedavno posvaril prebivalstvo, češ da naj nikar tako lahkomišelnost ne gleda na vojno. Dobe sedno je dejal: »Za zdaj se preživljamo še s svojo, shranjeno mastjo, a kaj kmalu bomo tudi mi prišli na kosti in mišice...« Vojna je porodila tudi nove gangsterske tipe, ki postopajo od hiše do hiše in ponujajo akcije nanovo ustanovljenih tovarn za sintetični gumij, ki jih ni; ali pa priporočajo vojnim obveznikom zdravnike, ki za poseben honorar najdejo bolezen ali predpišejo zdravila, da ni treba k vojakom.

Jako so se pomnožili draguljarji in prekupčevalci s starino in slikami. Blago izhaja iz Evrope in so ga izseljenci spravili v denar. Komur izmed novo-bogatašev je kaj do časti, ta naloži svoj denar v Rubensa, Fransa Halsa in Rembrandta. Pri tem je brez pomena, da ti niso pristni. O kakem razumevanju umetnosti ni govora. To so isti ljudje, ki so prej svoja stanovanja napolnjevali s slabimi litografijami. Dozdeva se, ko da je Newyork nenadoma postal svetovno središče za umetnostne kupčije; tako pišejo listi, le da ni tistih, ki bi se na umetnost kaj spoznali. Zdaj kupčujejo s slikami, kot so prej z ledenicami in žvečilnim gumijem. Wrigley, lastnik tvornice za žvečilni gumij, ta večkratni milijonar, je moral svoje tvornice zapreti.

Prometne zveze so tudi v znamenju vojne. Prej je med Newyorkom in San Franciskom vozilo na dan po 12 vlakov, zdaj sta le še dva. Vlaki so prenapolnjeni s prevozi vojnega mate-

Letalstvo po vojni

Po morjih bodo vozile skoraj izključno le še trgovske ladje

Iz argentinske prestolnice Buenos Airesa prišla italijanska poročevalska družba »La Correspondencia« poročilo o zanimivi izjavi, ki jo je dal ameriški magnat Ford o letalstvu po sedanji vojni. Izrazil je med drugim tudi naslednje misli:

Po sedanji vojni bo letalstvo doživelo silen razmah. Prog. po katerih bo šel letalski promet, bo stokrat toliko, kakor pa jih je bilo leta 1939. Cezoceanska letalska služba bo tako preurejena po sedanji vojni, da ne bo več kaj priča ljudi, ki bi z ladjami potovali iz Amerike v Evropo ali obratno. Ljudje se bodo raje posluževali letal, ker so hitrejši in je potovanje z njimi vsaj tako varno kakor pa z ladjami.

Ladijski promet — je dejal Ford — bo imel v bodoče le bolj trgovski značaj. Po morju bodo plule v prvi vrsti le trgovske ladje, ki bodo prevajale od celine do celine najraznovrstnejše blago, dosi redkejši kot danes pa bodo potniške ladje, zakaj z njimi se bodo vozili samo še tisti, ki se jim ne bo preveč mudilo. Velika večina se bo čez morja vozila z letali, z njimi pa bodo prevajali tudi lažje in dragocenejše blago.

palcem, tudi svoja zasebna letala. Število teh se bo nabavilo številni ljudje, ki bodo imeli kaj več pod palcem tudi svoja zasebna letala. Število teh se bo brez dvoma zelo dvignilo. Številna nova letališča bodo rasla vsepovsod po svetu ko gobe po dežju. Nebenega niti najmanjšega mesta ne bo, da ne bi imelo svojega letališča, zakaj nobeno mesto ne bo hotelo ostati brez najhitrejših prometnih zvez. Majhno letalo za zasebno družinsko uporabo ne bo stalo več, kakor je stal pred sedanjo vojno avtomobil.

riala. Listi primerjajo letnici 1932 in 1942 in pravijo, da je bilo takrat malo denarja, a veliko blaga, zdaj pa je veliko denarja in malo blaga. Cene so poskočile za 15%. Hoteli so prazni, ker ni čezmorskih tujcev. Tako je vojna zasenčila tudi to 12 milijonsko mesto ob Hudsonu, in tisti ljudje, ki imajo denar in čas, se zatekajo na deželo, ker jim vojno obličje Newyorka ni nič več všeč.

Splošno zanimanje za letalstvo oziroma želja po vojni z letali bo še neprimerno večja, kakor pa je zdaj. Vsi mladi moški bodo hoteli postati piloti in v nekaj letih bodo izpiti za letalce nekaj tak običajnega, kakor so danes na primer izpiti za avtomobilske voznike.

KINO SLOGA

Velika ljubezenska drama mladega kiparja v čarobni okolici samotnega jezera

»Vizija na jezeru«

Javor Pal, Klari Tolnay, Elis Simor.
Predstave ob običajnih urah!

KINO MATICA

Predstave ob delavnikih ob 14.30, 16.30, 18.30
ob nedeljah ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

»Krvava svatba«

Ljubavna žalostiga med izseljenci-drvarji! Film izredno močnega dejanja in globoke vsebine. Ljubosumnost, strast, plemenitost! Fosco Giachetti, D. Ferida, Beatrice Mancini

KINO UNION

Sljafen film po znani Donizettijevi operi

»Ljubavni napoj«

V glavnih vlogah: Margherita Carosio, Armando Falconi in Roberto Villa — Pojejo: M. Carosio, Ferruccio Tagliavini, V. Bettini.

PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 16 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

Kupujte znameniti roman

»Postruška«

Spisal Dario Niccodemi

Zahvala

Vsem, ki so nam ob slovesu od našega nepozabnega moža, očela, dedka in brata, gospoda

ing. Antona Klinarja

gradbenega direktorja v pokoju

izrekli svoje sožalje, spremili pokojnika na poslednji poti, poklonili krasno cvetje ali darovali v dobrodelne namene, naša iskrena zahvala!

Ljubljana, Jesenice, dne 13. marca 1943.

Rodbina Klinarjeva

Ljubezen

Kristine Homanove

Čisto instinktivno je mislila na kakršno koli prijateljstvo, ki jo čaka na poti. Težave zimskega in pomladnega časa so ji šele dopovedale, da se je varala. Ljudje, ki jih je odslavila, se niso več zglasili. Od poročenih bratov je sicer dobivala pisma: »Pridi k nam, če si preveč sama,« toda tovrstna povabila niso zadostovala, da bi se jim odzvala. Skozi dolino žalosti je hodila čisto sama.

Njeno srce je bilo tako težko ranjeno, bolečine tako skeleče, da je pomenila vsaka ura utrujenosti že olajšanje. V ostalem pa ni imela dela. Vse, česar se je lotila, se je razblinilo v nič. Tudi v čitanju knjig se ni mogla pogledati; poskušala je z leposlovjem, njene misli pa niso hotele slediti branju.

Vsi hišni opravki so bili pust, še več, načeli so bolečino iznova. Kajti njeno delo ni veljalo predmetom, temveč človeku. Človeku, pri katerem so vsovala njene misli, tako nenavadnem, tako dragocenem, ki ga je radostno priznala za svojega gospodarja.

Njemu je veljala njena umetnost, samo njemu! Sedaj je postala tudi ta odvisna.

Koliko gorja je občutila ob vsakem prebujenju! Koliko truda jo je stal vsak dan! Zakaj? Za koga neki? Niti vrta ni več ljubila. Spomladi ga je začela spet negovati, toda vsak popek, ki

se je razcvetel, ji je samo iznova pripovedoval o izgubljeni sreči.

Ai naj gre tako naprej skozi vse življenje? In hrepenenje, ki ne more biti utešeno, ali ne bo nikoli popustilo? Iz dneva v dan ji je bilo težje. In pred njo je zijala še tako dolga življenjska pot! Šele pet in dvajset let je bila stara!

»Dolžnost! Dolžnost!« jo je bodril stari zdravnik. Kakršno koli delo naj bi si poiskala, kakršno koli dolžnost, ki bi jo spet navezala na življenje. Samo z delom bi se lahko zamotila, samo z delom bi se lahko rešila otožnih misli.

»Škoda, da imate za življenje dovolj sredstev; škoda, da nimate potrebe, da bi se ozrli po zaposlitvi!« ji je dejal nekoč njen stari svetovalec.

Tudi sama je mislila na to. Prišlo ji je na misel neko noč, ko ni mogla zatisniti očesa. Njen dobi mož je bil preveč skrben. Takoj, ko sta se poročila, se je zavaroval za življenje, in sedaj so ji izplačali veliko vsoto denarja. Tudi dolg na hiši je pokojni Homan že izplačal. Kmalu po njegovi smrti je Kristina prodala konje in kočijo, odpustila voznika in zadržala samo eno hišno pomočnico. Ne, v stiski ni bila in je lahko tudi naprej stanovala v svoji lepi, veliki vili.

Zakaj je ostala v vili? Rada jo je imela, ker sta bili njena nekdanja reča in sedanja bolečina navezani na to domačijo.

Zima je bila zelo dolga in takrat je šele občutila, kako je zapuščenost. Prišla je pomlad, novo življenje se je začelo buditi, njej pa se je zdelo, kakor da čuti samo še okvir, v katerem je bilo nekoč toliko vedrosti. V vsakem koraku je čutila stopinje nekdanje hoje v dvoje.

»S časom bodo spomini obledeli,« ji je pre-

Ali ste že naročeni na

Slovenca?

Vsak naročnik zavarovan

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš dobi sogrog, iskreno ljubljeno, nepozabni oče, stari oče, tast, brat, stric in svak, gospod

Andrej Hudoklin

posestnik in gostilničar v Brusnicah

v petek, dne 11. marca 1943, ob tričetrt na 13 ponoči po daljšem bolehanju, previden s tolažili svete vere, v 72. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pokopali smo ga v nedeljo, dne 14. marca 1943, ob pol starih popoldne na farno pokopališče v Brusnicah. — Svete maše za dušnico za pokojnega bodo brane v farni cerkvi v Brusnicah, Smilahu in Novem mestu.

V Brusnicah — Novo mesto, dne 13. marca 1943.

Zalujoči Hudoklinovi in oslalo sorodstvo

rokoval zdravnik s svojo mirnostjo in preudarnostjo. »Čas vas bo pozdravil, čas, ki zaceli vse rane...« Tako ne bo več, kot je bilo, rana je bila pregloboka.

Zdravljenja je treba tako ali tako. Nekoč bo spet zaživela navadno življenje. Morda bo celo lepše kot navadno! Lahko se zgodi kaj posebnega, saj je toliko možnosti, ki jih ne slutimo. Kdo ve, če ji ne bo prišlo na dolgi poti naproti tudi kaj močnega, vedrega in dobrega?

Tako ji je govoril zdravnik in jo svaril še pred tem, da ne bi zbolela in da ne bi izgubila vseh stikov z ljudmi. Saj vendar ne ve, zakaj bo še potrebna na svetu. Dela si mora poiskati in dolžnosti si mora naložiti! Človek, kakršna je Kristina, se ne sme zabubiti vase: v svet mora in svet pripada njej.

Temni in težki oblaki, ki so se zgrnili nad njeno dušo, so se premaknili. Zdravniku je bilo hudo, da ni mogel rešiti življenja svojemu dobremu prijatelju v veseli hiši na Poljanah. Sedaj je imel opravka s Kristino; tako dolgo ji je govoril in tako prepričevalno, da so se oblaki zganili.

Kristina se je predramila in začela premišljevati o možnostih. Zdravnikovo prigovarjanje ni bilo zaman. Česa naj bi se lotila? Kaj, če bi začela poučevati otroke v glasi? Tega se je domislila neko noč, ko je premišljevala o zdravniškem nasvetu. Da, misel je dobra, toda za to bi bilo potrebno, da bi se približala ljudem v mestu. V prvem hipu se ji je zdelo nemogoče, ljudje so se ji gabili — toda, to bi pomenilo zaposelitev in zaposlitev bi pomenila sprostitev.

Kaj bi se ji moglo zgoditi še hujšega? Da bi morala kloniti?

Spomnila se je težkih sanj iz otroških let: hodila je po nizkih prostorih in hodnikih, v katerih se je morala močno pripogibati; to so bile njene najtežje sanje.

Sedaj bi se morala približati ljudem, do katerih so bile že dolgo vse vezi pretrgane. Homanova sta se povzpela nekam visoko in sta se močno oddaljila od družbe.

Kar je zmogla dvdoje, tega ni smela več sedaj, ko je postala sama. Prejela je nekaj sožalnih pisem, odgovorila pa ni na nobeno. Nekaj gospa iz mesta jo je po močevi smrti celo obiskala, toda Kristina tudi obiskov ni vrnila. Minul je zima, in minula je pomlad, njej pa ni prišlo na misel, da bi katero ted gospa obiskala.

Sedaj se je odločila, da gre v mesto. Odločitev je bila težka, vendar odločna in srčna. To je bila njena prva pot v mesto. Sklenila je, da bo obiskala nekaj družin ter jih povprašala, če bi ji zaupali otroke, da bi jih brezplačno poučevala v glasi.

»Da, da, marsikaj ste prestali...«

S temi besedami so jo povsod sprejeli v mesto. Tako približno so govorili, kakor da bi pravkar pogledali v knjigo o lepem vedenju in se naučili nekaterih tolažilnih izjav na pamet.

»Ah, to je res težko! Kako pusto mora biti sedaj vaše življenje!«

Da ji mora biti sedaj pusto, so ji povedali pri vsaki družini.

»Tako srečna sem, da si niti ne morem predstavljati, hotela sem reči, da se ne morem živeti v vašo usodo. — Toda, zelo žal nam je bilo in nam je še dandanes težko zaradi vaše nesreče.«